

13. ENGELSİZ ÜNİVERSİTELER ÇALIŞTAYI

“Farklılıklarımızla Değişiyoruz, Gelişiyoruz”

10-11 NİSAN 2019

YEDİTEPE
UNIVERSITY

**YEDİTEPE
ÜNİVERSİTESİ**

T.C. YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

ENGELİ OLAN ÖĞRENCİLER DANIŞMA VE KOORDİNASYON BİRİMİ

13. ENGELSİZ ÜNİVERSİTELER ÇALIŞTAYI

'Farklılıklarımızla Değişiyoruz, Gelişiyoruz'

10-11 NİSAN 2019

Yeditepe Üniversitesi, İnan Kıraç Konferans Salonu- İSTANBUL

Editörler

Prof. Dr. Fatma Yeşim EKİNCİ

Prof. Dr. Feryal SUBAŞI

Uzm. Fzt.Ebru Akbuğa KOÇ

Uzm. Fzt. Elif Tuğçe ÇİL

Editör Yardımcıları

Fzt. Mehmet Alperen PEKDAŞ

Fzt. Batuhan KAYAHAN

Fzt. Ayça YAĞCIOĞLU

Fzt. Sahra Şirvan CAN

Fzt. Doğukan TONGAR

Fzt. Onur Atakan Sekibağ

KURULLAR

Onursal Başkan: Prof. Dr. Canan Aykut BİNGÖL

Çalıştay Başkanı: Prof. Dr. Feryal SUBAŞI

Bilim Kurulu:

Prof. Dr. Fatma Yeşim EKİNCİ

Prof. Dr. Feryal SUBAŞI

Prof. Dr. Ayşe AKYEL

Prof. Dr. Candan ALGUN

Prof. Dr. Servet BAYRAM

Prof. Dr. Hülya KAYIHAN

Prof. Dr. H. Serap İNAL

Prof. Dr. Prof. Dr. Bilsen SİRMEN

Prof. Dr. Nilgün GÜRSES

Prof. Dr. Billur ÜLGER

Prof. Dr. Şebnem BAYDERE

Doç. Dr. Özlem KUNDAY

Doç. Dr. Rasmi MUAMMER

Dr. Öğr. Üyesi Şule Badıllı DEMİRBAŞ

Dr. Öğr. Üyesi Esin ONBAŞIOĞLU

Dr. Öğr. Üyesi Namık ÇIBLAK

Dr. Öğr. Üyesi Berke KIRIKKANAT

Öğr. Gör. Ayça AKLAR ÇÖREKÇİ

Doç. Dr. Oğuzhan ZAHMACIOĞLU

Uzm. Dr. Aylin ÇİFTÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Alev YALÇINKAYA
Uzm. Psikolog Özden USLU
Öğr. Gör. Zuhale PEK
Uzm. Psikolog Selin YILMAZ

Düzenleme Kurulu:

Prof. Dr. Feryal SUBAŞI
Dr. Öğr. Üyesi Zuhale Rende BERMAN
Dr. Öğr. Esin ONBAŞIOĞLU
Öğr. Gör. Ayça Aklar ÇÖREKÇİ
Öğr. Gör. Elif DEVELİ
Öğr. Gör. Güzin Kaya AYTUTULDU

Sekreteryası:

Uzm. Fzt. Elif Tuğçe ÇİL	tugce.cill@gmail.com	+90(216) 578 00 00-3783
Fzt. Ayça YAĞCIOĞLU	aycayagcioglu92@gmail.com	+90(216) 578 00 00-3783
Fzt. Batuhan KAYAHAN	bthnkyhnfzt@gmail.com	+90(216) 578 00 00-3783
Uzm. Müh. Merve GÜNEY	myildiz@cse.yeditepe.edu.tr	+90(216) 578 00 00-1427

PROGRAM

10 Nisan 2019, Çarşamba

09:00-09:30 **Kayıt**

09:30-10:00 **Açılış Konuşmaları**

Prof. Dr. Feryal Subaşı

Yeditepe Üniversitesi EOÖDK Birimi Koordinatörü

Prof. Dr. Fatma Yeşim Ekinici

Yeditepe Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Canan Aykut Bingöl

Yeditepe Üniversitesi Rektörü

10:00-10:30 **Konferans**

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatma Yeşim Ekinici, Prof. Dr. Serap İnal

"Disleksi ve Yaşam"

Konuşmacı: Prof. Dr. Meltem Erinçmen Kanoğlu

Yeditepe Üniversitesi Gazetecilik Bölümü

10.30-11-45

Panel I- İletişim

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Meltem Erinçmen Kanoğlu, Öğr. Gör. Elif Develi

**Konuşmacılar: Engellenenlerle
İletişim**

Dr. Öğr. Üyesi Gözde Dalan - Yeditepe Üni. / Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü

Dijital İletişim ve Sosyal Medya

Dr. Öğr. Üyesi B. Ahu Alpaslan - Yeditepe Üni. / Gazetecilik Bölümü

Bir İletişim Aracı Olarak Sanat

Uzm. Psk. Selin Işık Yazar - Yeditepe Üni. / Psikoloji Bölümü

İletişim Bölümünde Geliştirilmiş Öğrenci Projesi ' MoD'um Çok Güzel'

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Aydın - Yeditepe Üni. / Reklam Tasarımı ve İletişimi Bölümü

Umut Tıkır - Yeditepe Üni. / Reklam Tasarımı ve İletişimi Bölümü
Demirören Medya Grubu – Pazarlama Uzmanı

S^2 Yollarda

Seben Ayşe Dayı - Yeditepe Üni. / Gazetecilik Bölümü

Serim Berke Yazar - Yeditepe Üni. / Makine Mühendisliği Bölümü

11:45-12:00 *Çay ve kahve arası*

12:00-13:00 **Konferans**

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ayşe Akyel, Prof. Dr. Feryal Subaşı

"Engelsiz kampüse Bütünsel Yaklaşım: Mevcut durum"

Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi Zuhar Rende Berman Yeditepe Üni. Özel Eğitim Bölümü

13:00-14:00 *Öğle Yemeği*

14:00-15:30 **Panel II-İstihdam**

Oturum Başkanı: Dr. Aylin Çiftçi, Dr. Öğr. Üyesi Şule Badıllı Demirbaş

Konuşmacılar:

İstihdamın Geliştirilmesine Yönelik Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar

Prof. Dr. Serap İnal - Bahçeşehir Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Engeli olan Bireylerin İstihdamına Yönelik İyi Örnekler

Uzm. Dr. Aylin Çiftçi - Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

KOSGEB 'in Engelli Bireylere Sağladığı Hibe ve Olanaklar

Doç. Dr. Özlem Kunday - Yeditepe Üni / İşletme Bölümü -

Yeditepe Üniversitesi Yönetim Uygulama ve Araştırma Merkezi (YUVAM)

Uzm. Merve Ulus - Yeditepe Üni / İşletme Bölümü

İş Dünyasında Engellilik

Hale Yıldız - Yeditepe Üni. / Sanat Yönetimi

Michael Page / Danışman

Staj İmkanları

Hakan Gölgeci - Yeditepe Üni. / Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

14:45-15:00 Çay-Kahve Arası

15:00-17:00 Çalıştay

Grup 1: Akademik Yaşamda Erişilebilirlik

Grup 2.Mimarî Erişilebilirlik

Grup 3.İletişim

Grup 4.İstihdam

Grup 5. EÖDK Birimlerinin İşleyişi

11 Nisan 2019, Perşembe

09:00-10:00 **Panel III- Eğitimde ve Mühendislikte Destekleyici Teknoloji Kullanımı**
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Servet Bayram, Prof Dr. Mehmet A. Akgün

Konuşmacılar:

Kaynaştırma Eğitiminde Öğrenme Odaklı Evrensel Dizayn

-Universal Design for Learning in Inclusive Settings

MEd(T). Millard Lee Berman -Yeditepe Üni / Yabancı Diller Yüksekokulu

ENGPatı

Dr. Öğr. Üyesi Namık Cıblak -Yeditepe Üni. / Makine Mühendisliği Bölümü

Bilgisayar Mühendisliği Proje Çalışmaları

Dr. Öğr. Üyesi Esin Onbaşıoğlu - Yeditepe Üni. / Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

Engelsiz Yaşam Sistemleri

Öğr. Gör. Ataman Özdemir - Ortadoğu Teknik Üni. / Endüstri Ürünleri

Tasarımı Bölümü

10:00-10:15 Çay-Kahve Arası

10:15-10:45 **Yuvarlak Masa Toplantısı**

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Arzu Razak Özdiñler, Doç. Dr. Rasmi Muammer
“Üniversitelerde Toplumsal Farkındalığa Yönelik Çalışmalar – I”

Konuşmacılar:**Renkli Kampüs Projelerinden Örnekler**

Pınar Gökpınar - RK kurucu üye Murat

Ürüm - RK mentörü

Cansu Türkkkan - RK program mezunu

Lisans Eğitiminde Verilen Seçmeli Ders Örneği: Asistif Teknoloji

Uzm. Fzt. Çiçek Duman - Bahçeşehir Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Lisans Eğitiminde Verilen Seçmeli Ders Örneği: Bilişim Erişilebilirliği ve Destek Teknolojiler

Öğr. Gör. Zuhal Pek - Marmara Üni. / Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü

Dr. Engin Yılmaz – Boğaziçi Üni. / Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim
Laboratuvarı(GETEM)

10:45-10:55 Ara

10:55-11:45 **Yuvarlak Masa Toplantısı**

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ali Bahadır Olcay, Öğr.Gör. Ayça Aklar Çörekçi

“Üniversitelerde Toplumsal Farkındalığa Yönelik Çalışmalar - II”**Konuşmacılar:****Lisans Eğitiminde Verilen Seçmeli Ders Örneği: Destekli İstihdam**

Öğr.Gör. Elif Develi - Yeditepe Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Engelsiz Fikirler Sıra Dışı Projeler

Dr. Öğr. Üyesi Onur Altuntaş - Hacettepe Üni. / Ergoterapi Bölümü Erol

Öztamur – Hacettepe Üni. / Sosyal Hizmet Bölümü

Erişilebilir Her Şey- E.H.Ş.

Seben Ayşe Dayı - Yeditepe Üni. / Gazetecilik Bölümü

Serim Berke Yarar - Yeditepe Üni. / Makine Mühendisliği Bölümü

Süper Palsi Projesi

Fzt. Benan Özkol - Yeditepe Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

***Yükseköğretimde Suriyeli Özel Gereksinimli Üniversite Öğrencileri;
Deneyimler ve Zorluklar***

İlgın Aydınöğlu - İstanbul Üni. / Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi

11:45-12:00 Çay-Kahve Arası

12:00-13:00 **Sözel ve Poster Sunumları**

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Rasmi Muammer

Dr. Öğr. Üyesi Şule Badıllı Demirbaş

Öğr. Gör. Ayça Aklar Çörekçi

Öğr. Gör. Elif Develi

Öğr. Gör. Güzin Kaya Aytutuldu

13:00-14:00 **Öğle Yemeği**

14:00-15:30 **Tartışma ve Rapor Hazırlanması**

"Çalıştay Gruplarının Sunumları"

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Serap İnal

Bahçeşehir Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Prof. Dr. Feryal Subaşı

Yeditepe Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Dilber Karagözoğlu Coşkunso Bahçeşehir
Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Öğr. Gör. Elif Develi

Yeditepe Üni. / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

**Konular: Akademik Yaşamda Erişilebilirlik
Mimari Erişilebilirlik
İletişim
İstihdam**

15:30-15:45 Çay Kahve Arası

15:45-17:00 Kapanış Konuşmaları ve Müzik Dinletisi

Prof. Dr. Canan Aykut Bingöl
Yeditepe Üniversitesi Rektörü

Yeditepe Üniversitesi 1996 yılında İstanbul Eğitim ve Kültür – İSTEK vakfı Başkanı sayın Bedrettin Dalan tarafından kurulmuştur. Yeditepe Üniversitesi 13 Fakülte ve 1 Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'nda 6 bölüm, toplam 77 programda lisans, 4 ön lisans düzeyinde eğitim verilmektedir. 82 yüksek lisans ve 43 doktora programında lisansüstü düzeyde eğitimler yürütülmektedir.

Üniversitemiz kapsamlı, yaratıcı, gelişmiş disiplinler arası ders programları ve ileri teknolojiyi kullanan laboratuvarları ile Türkiye'nin en büyük vakıf üniversitesidir. Yeditepe Üniversitesi 700 'e yakın Erasmus ve Exchange anlaşmasıyla öğrencilerimize farklı kültürleri tanıma, eğitimi yerinde gözlemleme ve kültürlerarası farklılıkları deneyimleme imkanları da sunmaktayız.

Yeditepe Üniversitesi Engeli olan Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon (EÖDK) Birimi Yeditepe Üniversitesi'ndeki engeli olan kişilere verilen desteğin genişletilmesi, engelli öğrencilerin kampüs içinde yaşamlarını kolaylaştırmak amacıyla 25/11/2010 tarihinde kurulmuştur. Öğrencilere Eğitim, öğretim alanında verilen tüm hizmetlerin organizasyonu Yüksek Öğrenim Kurumu'nun Direktiflerine uygun olarak hazırlanmış "Yeditepe Üniversitesi Engeli olan Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi Yönetmeliği" ve "Yeditepe Üniversitesi Engeli olan Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi Sınav Yönergesi" çerçevesinde yerine getirilmektedir. "*Engelsiz Yeditepe*" olarak öğrencilerimize dersler/sınavlar sırasında ihtiyaç duyacakları akademik ortamı hazırlamak, engelleri nedeniyle eğitim-öğretim süreçlerinde yaşayabilecekleri problemlere yönelik tedbirleri almak, çözümler geliştirerek onların eğitim - öğretime ve üniversitenin fiziki koşullarına katılımlarını geliştirmeyi hedefliyoruz.

13. Üniversitemizde gerçekleşecek olan "13. Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı" na ev sahipliği yaptığımız için mutluluk duymaktayız. Ülkemizin dört bir yanında Üniversitelerde EÖDK birimlerinde çalışan akademisyenlere, uzmanlara; engelli bireylere hizmet sunan kamu ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine de kıymetli katılımları için teşekkür ediyoruz.

Prof. Dr. Fatma Yeşim Ekinçi
Yeditepe Üniversitesi Rektör Yardımcısı

Üniversitemiz bünyesinde engeli olan öğrencilerimizin öğrenim hayatlarını kolaylaştırarak gerekli akademik ortamın hazırlanması ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarının sağlanması amacıyla bulunan Yeditepe Üniversitesi EÖDK birimimiz başarılı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Üniversitemiz bu bağlamda, öğrencilerinin, çalışanlarının ve ziyaretçilerinin erişebilirliklerini arttırmak için gerekli düzenlemeleri yapmakta, Engelsiz Yeditepe kapsamında kendini sürekli yenilemektedir.

Üniversitemiz ev sahipliğinde gerçekleşecek olan engeli olan öğrencilerimizin toplumsal farkındalığını artırmaya yönelik çalışmaların konuşulacağı "13. Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı'na" katılımınızdan mutluluk duyarız.

Prof. Dr. F. Yeşim EKİNCİ
Yeditepe Üniversitesi EOÖDK Birimi'nden Sorumlu Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Feryal Subaşı

Yeditepe Üniversitesi EOÖDK Birimi Koordinatörü

Yeditepe Üniversitesi'nin ev sahipliğinde gerçekleşecek olan 13. Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı'na sizleri davet etmenin heyecanı ve mutluluğu içindeyiz.

Bu çalıştayda; öğrencilerimizin eşit koşullarda üniversite yaşamına katılmalarına , donanımlı bireyler olarak iş yaşamına kazandırılmalarına nasıl daha iyi katkı verebiliriz bu konuları tartışmak istiyoruz. Bu kasamda farklı disiplinlerden 60 davetli konuşmacı çalıştayımıza katılmayı kabul ettiler, çok değerli bilgilerini, önerilerini bizlerle paylaşacaklar. Kuskusuz Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı'nın belki de çok önemli misyonu EOÖDK birimlerinde görevli olan uzmanlar, sivil toplum kuruluşları üyeleri, akademisyenler ve tüm değerli katılımcıların da deneyimleri, öğrencilerimizin bildirimleri ile, üniversitelerimizin sorunları ve çözüm önerilerini konuşmak ve tartışmaktır. Bu kapsamda panel ve konferanslarla birlikte organize edilmiş olan yuvarlak masa çalışmalarında, erişilebilirlik, iletişim, istihdam ve EOÖDK Birimlerinin işleyişi başlıkları altında yer alan kavramlar, süreçler konunun uzmanları ve öğrencilerimizle birlikte tartışma ve konuşma imkanı bulacağız.

13.Engelsiz Üniversiteler Çalıştayı'nı "Farklılıklarımızla Değişiyoruz, Gelişiyoruz" sloganı ile sizlerle birlikte gerçekleştirmekten büyük mutluluk duyuyoruz, ancak değerli katkılarınız sayesinde bu çalıştayın amacına ulaşabileceğine inanıyoruz.

Saygılarımızla

Prof.Dr. Feryal SUBAŞI
Düzenleme Kurulu adına

Grup 1: Akademik Yaşamda Erişilebilirlik

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Serap İnal, Dr. Öğr. Üyesi Cem Akköse

Raportör: Fzt. Batuhan Kayahan

- ✓ Akademik Destek
- ✓ Farklı Engellilik tiplerine yönelik olarak ders materyallerine ulaşım sağlayabiliyor muyuz?
- ✓ Destekleyici teknolojilerin kullanımı ilgili mevcut durum nedir?
- ✓ Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ders materyallerinin modifiye edilmesi
- ✓ Öğrencilerin katılımını geliştirebilmek için eğitimin çeşitlendirilebilmesi

Grup 2: Mimari Erişilebilirlik

Oturum Başkanı: Öğr. Gör. Ataman Özdemir Öğr. Gör. Ayça Aklar Çörekçi

Raportör: Fzt. Ayça Yağcıoğlu

- ✓ Üniversitelerde Engellilere yönelik düzenlemeler
- ✓ Binalar ve sınıflara erişim durumu nedir?
- ✓ Üniversite içerisindeki diğer faaliyetlere ve toplumsal hayata katılım

Grup 3. İletişim

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Berke Kırıkkanat, Arş. Gör. Zeynep Pekin

Raportör: Uzm. Fzt. Elif Tuğçe Çil, Fzt. Ata Tekin

- ✓ Birinci yıldaki öğrencilerimiz için Oryantasyon Çalışmalarımız var mı?
- ✓ Öğrenciler Arası İletişim Sorunları ve Çözüm Önerileri
- ✓ Akademik Personel ve Öğrenciler Arasındaki İletişim Sorunları ve Çözüm Önerileri

Grup 4. İstihdam

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Şule Demirbaş Uzm. Merve Ulus, Öğr. Gör. Güzin Kaya Aytutuldu

Raportör: Fzt. Deniz Aslan

- ✓ İstihdama yönelik Ulusal ve uluslararası fırsatların farkında mıyız?
- ✓ İstihdama yönelik öğrencilerin kaygıları
- ✓ Sektörlerin engelli bireylerin istihdamına yönelik tutumu
- ✓ Öğrencilerimize farklı staj imkânları sağlayabiliyor muyuz?

Grup 5. EÖDK Birimlerinin işleyişi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Feryal Subaşı, Öğr. Gör. Zuhal Pek

Raportör: Fzt. Mehmet Alperen Pekdaş, Fzt. Aslı Yeral

- ✓ EÖDK birimlerine bütçe ve ödenek ayrılması
- ✓ Üniversitelerin EÖDK birimleri için bütçe yapılandırmaları
- ✓ EÖDK Koordinatörlüklerin yapısal farklılıkları ve standardizasyonu
- ✓ EÖDK koordinatörlerinin görev tanımı
- ✓ EÖDK birimlerine öğrencilerin aktif katılımının sağlanması
- ✓ Birimlerde işleyişe ait temel sorunlar

10 Nisan 2019

Panel I- İletişim

Engellenenlerle İletişim

Dr. Öğr. Üyesi Gözde Dalan¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü

Özet:

Özel gereksinimli bireylerin gündelik yaşamında karşılaşmış oldukları zorluklardan biri iletişim engelidir. Bu araştırmada, özel gereksinimli bireylerin ve ailelerin karşılaşmış oldukları iletişim sorunlarının kök nedenlerine değinilmek istenmektedir. Bu durum 2014 yılında yapmış olduğum gözlem ve derinlemesine mülakatlar sırasında karşılaşmış olduğum bulgular arasında sıklıkla tekrar eden bir sorun olarak görülmüştür. Bunun yanı sıra özel gereksinimli birey olarak tanımlanan Alzheimer Hastaları ve onların yakınları ile yapmış olduğum araştırmada ve aynı zamanda kendimin de bir Alzheimer hasta yakını olarak yaşamış olduğum deneyimlerde, karşılaşılan önemli problemlerden biri iletişim sorunudur. İletişimi, sosyal yaşama dahil olmak için diğer insanlarla etkileşimde bulunurken kurulacak bir bağ olarak merkeze yerleştirdiğimizde; bunun gerçekleşmesi için belirli şartların sağlanması gerekmektedir. Bu şartlardan biri "erişilebilirlik"tir. Erişilebilirlik, "engellilerin evlerinden çıkabilmeleri, başkalarına ihtiyaç duymadan binalara, açık alanlara ulaşabilmeleri ve bunları kullanabilmeleri; kısaca toplumsal yaşama katılabilmeleri için yapıları çevrede ve kentsel hizmetlerde alınması gereken fiziksel ve mimari tüm tedbirleri içermektedir" (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2019). Bu şartların sağlanamaması durumunda kişi evine hapsolarak sosyal izolasyon yaşamaktadır. Bu bakımdan bu araştırmada erişilebilirlik kavramı, "Mekansal Bilinç" (Harvey, 2016) başlığı altında ele alınmıştır. Araştırmada değinilen diğer konu başlıkları ise "önyargı", "mesafe (sizlik)", ve "üslup" sorunlarıdır. İletişimin temel kavramları arasında sayılan bu kavramlar, özel gereksinimli bireylerin sıradan sorunları haline gelerek gündelik yaşamının içine gömülmüş ve içselleştirilerek görünmez kılınmıştır. Bu araştırmada gündelik yaşamın içine giderek gömülmüş olan ve bu yüzden normalleştirilen bu sorunları, kazıyarak gün yüzüne çıkarıp farkındalık yaratmak istenmektedir.

Anahtar Kelimeler: iletişim, mekânsal bilinç, önyargı, mesafe(sizlik), üslup

Kaynakça

1- Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2019). Erişilebilirlik. <https://eyh.aile.gov.tr/erisilebilirlik>, erişim tarihi, 19.03.2019.

2- Harvey, D. (2016). Sosyal Adalet ve Şehir. Mehmet Morali (çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Dijital İletişim ve Sosyal Medya

Dr. Öğr. Üyesi B. Ahu Alpaslan¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Gazetecilik Bölümü

Özet:

İletişim kavramı, insan olgusu ve özellikle bireyler arasındaki iletişim faktörü günümüzde çok fazla değişime uğramıştır. 20.yüzyılda icat edilen cep telefonu ve sonrasında yaratılan internet temelli uygulamaların varlığı ve çeşitliliği insan tabiatında büyük ölçekte farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Modern felsefenin kurucularından Descartes, 400 yıl önce insanı tanımlarken 'Düşünüyorum o halde varım' demiştir. Her geçen gün daha da büyük bir hızla dijitalleşen dünyamızda artık varlığımızı daha farklı yöntemlerle resmeder olduk. Örneğin; cıvıldıyorum (tweet atıyorum) o halde varım. Kendi resmimi size gösteriyorum o halde varım. Kendi videomu sizlerle paylaşıyorum o halde varım demeye başladığımız bir dönemdeyiz. Başka bir deyişle, varoluşunun bilincine düşünerek varan insan profilini terk edip, resmine bakarak varoluşunun bilincine varan insan modeline geçmiş durumdayız. Yaşamakta olduğumuz dünya birçok anlamda fazlasıyla değişti. Bu değişimin de altında yatan temel nokta ise sosyal medyadır! Sosyal medya dediğimiz alan herkese bir anlamda eşit bir alan fırsatı yaratmaktadır. Bu eşit alanlar arasında nasıl takdir edileceğimiz ise, bize kalan kısım ve belki de en zor kısmıdır.

Prensky (2001), dijital medya araçlarına aşina olanlarla olmayanları dijital yerliler ve dijital göçmenler olarak ikiye ayırmaktadır. 1980 öncesi doğan kişileri dijital göçmen, '80 sonrasında bu teknolojilerin içine doğan bireyleri ise dijital yerli olarak adlandırdığımız günümüz dijital dünyasında kuşkusuz yerliler, göçmenlere oranla dijital iletişim ve dijital iş alanlarında çok daha avantajlı konumdadırlar.

Sosyal medya araçlarını aktif olarak kullanan bireyler özellikle de dijital yerliler içten içe ünlü olma ve bir anlamda da ölümsüz olma isteği içindedirler. Sosyal medya araçları ölümsüzlük duygusunu örtülü bir şekilde bize sunan en önemli dijital platformdur.

İletişim Bölümünde Geliştirilmiş Öğrenci Projesi ' MoD'um Çok Güzel'

Dr.Öğr.Üyesi Gülşah Aydın¹ , Umut Tıkır²

¹Yeditepe Üniversitesi / Reklam Tasarımı ve İletişimi Bölümü

²Demirören Medya Grubu / Pazarlama Mezunlu

Özet:

İstanbul bölgesinde yaşayan ve nüfusun yaklaşık %10'luk bir bölümünü oluşturan engelli bireylerin, TÜİK verilerine dayanılarak ve çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgiler doğrultusunda, sorunları, beklentileri ve gündelik yaşam pratiklerinde karşılaştıkları problemlerin çözümleri proje kapsamında ele alınmıştır. Söz konusu proje, toplumda ulaşım sıkıntısı ile mücadele eden engelli bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Proje kapsamında istihdam, eğitim ve çevre şartlarından doğabilecek sorunların yanı sıra metropollerde yaşayan engelli gençlerin ebeveynlerinin karşılaştıkları sıkıntılara da yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda MOD (Mobilization Of Disabled) adıyla engelli bireylerin eğitim hayatında kolaylıklar sağlayacak bir uygulama önerisi tasarlanmıştır.

Engelsiz Kampüse Bütünsel Yaklaşım: Mevcut Durum

Dr. Öğr. Üyesi Zuhar Rende Berman¹

¹ Yeditepe Üniversitesi / Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü

'Bütünleştirici toplumlar içerisinde engelsiz üniversiteler ancak bir orkestranın uyum içinde performansı gibi sosyal adaleti içselleştirerek tüm birimlerinin bir harmoni içerisinde çalışması, sistemli değişim ve uygulama ile mümkündür'

Bireysel farklılıklar ve 'özel eğitime gereksinim duyan' öğrencilerin yükseköğrenime katılımı ve başarıyı etkileyen faktörlerin karmaşık doğası bütüncül bir yaklaşımla mevcut durumu değerlendirmeyi ve toplumsal sorumluluğumuz olan sosyal farkındalık, planlama, eğitim ve değerlerimizi sorgulamayı zorunlu hale getirir.

Eğitime ulaşılabilirlik en temel insan hakkıdır ve eğitim toplumda tüm bireylerin güçlendirilmesi için zorunludur. Bireylere yüksek eğitim olanaklarının sağlanması bir sosyal sorumluluktur. Bireysel farklılıklara bakış açısının toplumsal tutum ve davranışların temel nedeni olduğu bilinmektedir. Tıbbi model açısından bireysel farklılıklar engel, bozukluk ve eksiklik gibi terimler kullanarak, farklılığın nedeni ve yarattığı güçlüğü, sorumluluğu bireye yükler. Tıbbi model çerçevesinde bireye verilen etiketler, beklentileri sınırlar ve zayıflık/ sınırlılık olarak yetersizliğe odaklanır. Acıma, sakınma, saklama, utanç vb. olumsuz duygular tıbbi modelin kullanımının olumsuz sonuçlarıdır.

Sosyal model ise 'normal' kavramını sorgular ve engelleri ortadan kaldırmaya odaklanır. Bireysel farklılıkların çeşitlilik ve bütünün bir parçası olduğu inancı ile olumsuz tutum gibi toplumsal engelleri anlama ve

değiştirmenin önemi üzerine odaklaşır. Bireyler farklı zamanlarda özel hizmete ihtiyaç duyar anlayışı ile toplumda tüm bireylerin bu hizmetlere ulaşması için gerekli düzenlemeler doğal olarak mevcuttur. Tüm bireylerin topluma önemli katkılar sağlayabileceği ve çeşitlilik örgüsünü zenginleştireceği düşünülerek bireylerin kendilerini gerçekleştirme ön plana çıkarılır. Sosyal modelin kullanımı yoluyla bütünleştirici bir toplum yönünde gelişim sağlanabilir.

Geniş bir araştırmacı grubu (Levine & Nourse, 1998; Newman, L., Wagner, M., Knokey, A. M., Marder, C., Nagle, K., Shaver, D., Wei, X., & Cameto, R., Contreras, E., Ferguson, K., Greene, S., and Schwarting, M, 2011; Schloss, Schloss, & Schloss, 2007) engelli olan ve olmayan bireylerin yaşam kalitelerinde önemli farklılıklar olduğunu ve bu farklılığın demografik verilerde olduğu gibi ekonomik, sosyal, mesleki ve eğitimsel özelliklerden kaynaklandığını belgelemiştir. Newman ve arkadaşları, (2011), "National Longitudinal Transition Study (NLTS2)" adlı çalışmalarında ABD'deki engelli olan ve olmayan gençler arasındaki farklar olduğunu belirten bulgularını yayınlamışlardır. Engelli genç yetişkinlerin ortaöğretim sonrası eğitime kaydolma olasılıklarının daha düşük olduğunu ve yükseköğretimlerini tamamlama oranlarının daha düşük olduğunu, çalışma saati ücretlerinin daha düşük olduğunu ve bir banka hesabına veya bir kredi kartına sahip olma ihtimallerinin düşük olduğunu; engelli olmayanlardan daha düşük evlilik oranlarına sahip olduklarını bildirmişlerdir. Ortaöğretim sonrası eğitim almaları, kendileri için daha iyi bir yaşam kalitesi için çaba gösterebilecek engelli bireyleri (Wilgosh, Scorgie, Sobsey ve Cey, 2010) güçlendirmeye giden yoldur.

Ortaöğretim sonrası eğitim alan engelli erişkinlere ilişkin veriler, eğitim almayanların içinde bulunduğu rahatsız edici bir tabloya bir karşı anlatı sağlar. Bir ortaöğretim kurumundan mezun olan öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin maaş oranları ve istihdam edilme olasılıkları akranlarının engelli olmayanlarından daha yüksektir (Madaus & Shaw, 2006); ve bu öğrencilerden yükseköğretim mezunlarının önemli ölçüde daha yüksek ücretlerle daha fazla istihdam imkanı, bağımsız olarak daha rahat yaşama olasılığı, daha yüksek sosyalleşme imkanı buldukları ve toplum hizmeti faaliyetlerine arkadaşlarına oranla daha yüksek katılım gösterdikleri görülmüştür. (Newman ve ark., 2011).

Yükseköğretimde öğrenci başarısını, öğrencinin eğitiminin sürekliliği, başarısı ve mezuniyet durumunu direkt olarak etkiler. Bu faktörler arasında bireysel faktörler, kurumsal faktörler ve politika/prosedürel faktörler yer almaktadır. Bireysel faktörler arasında öğrencinin hazır oluş becerilerine sahip olmaması, 'engel' in tür ve seviyesi, öğrencinin sosyal destek sisteminin varlığı, bireyin kendini tanıması, kendi ihtiyaçlarını ifade etmesi ve gerekli kaynaklara ulaşmada önemli beceriler sayılabilir.

Kurumsal faktörler ise direkt olarak yükseköğretim kurumunun kültürü (bütünleştirici olup olmadığı sorusunun cevabı), sağlanan destek hizmetleri, öğretim elemanlarının bilinçli ve bilgili olmasına ilişkin faktörleri kapsar. Öğrencilerin kabul edilebilir bir akademik performans kazanabilmelerini ve sürdürmelerini sağlamak için destek hizmetlerine ulaşabilmeleri ve erişebilmeleri önemli bir sorun olarak

karşımıza çıkmaktadır. Literatürün gözden geçirilmesi, okul sonrası hayat ve okul sonrası ortamdaki engelli öğrencilerin durumlarını etkileyen durumların akademik personel ile doğrudan ilgili olduğunu ortaya çıkardı. Mevcut durum ve çeşitli faktörlerin olası olumsuz etkisine rağmen, yükseköğretim kurumlarında öğretim üyeleri öğrencilerini bireysel olarak tanıma, kendi eğitim felsefesi ve yaklaşımlarını gözden geçirme yoluyla gerekli düzenlemeleri yapıp öğrencilerini ihtiyaç duydukları destek hizmetlerine yönlendirerek onların akademik yaşamlarında önemli rol oynayabilir.

Politika ve prosedürel faktörler öğrencinin ortaöğretim kurumundan yükseköğretim kurumuna geçişinde izlenen süreci, 'engel' ve tanıya ilişkin öğrencinin sağlaması gereken dokümanlar, izlemesi gereken yol haritasını, kurumda birimler arası öğrenciye ilişkin bilginin paylaşımına kadar birçok konuyu kapsar. Toplumsal ve kurumsal düzeyde, birbiri ile sürekli bir etkileşim halinde olan bu faktörlerin çalışılması, değerlendirilmesi ve gerekli değişimin oluşturulması ancak sistematik ve bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA:

- 1- Levine, P., & Nourse, S. W. (1998). What follow-up studies say about postschool life for young men and women with learning disabilities: A critical look at the literature. *Journal of Learning Disabilities*, 31(3), 212-233.
- 2- Madaus, J. W., & Shaw, S. F. (2006). The impact of the IDEA 2004 on transition to college for students with learning disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice* (Blackwell Publishing Limited), 21(4), 273-281. doi:10.1111/j.1540-5826.2006.00223.x
- 3- Newman, L., Wagner, M., Knokey, A.-M., Marder, C., Nagle, K., Shaver, D., Wei, X., with Cameto, R., Contreras, E., Ferguson, K., Greene, S., and Schwarting, M. (2011). The post-high school outcomes of young adults with disabilities up to 8 years after high school. (A Report From the National Longitudinal Transition Study-2 (NLTS2) No. (NCSE 2011-3005). Menlo Park, CA: SRI International
- 4- Schloss, P. J., Schloss, M. A., & Schloss, C. N. (2007). Postsecondary service options. In Schloss, P. J., Schloss, M. A., & Schloss, C. N (Ed.), *Instructional methods for secondary students with learning and behavioral problems* (4th ed., pp. 21-38). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- 5- Wilgosh, L., Scorgie, K., Sobsey, D., & Cey, R. (2010). Quality of life and empowerment issues for post- secondary students with physical and learning disabilities. *Developmental Disabilities Bulletin*, 38(1), 111-131.

Panel II – İstihdam

İstihdamın Geliştirilmesine Yönelik Ulusal ve Uluslararası Çalışmalar

Prof. Dr. Serap İnal¹

¹Bahçeşehir Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Özet:

Engeli olan bireylerin eşit koşullar altında çalışmaları, ücret, prim, izin, iş ile ilgili koşullar gibi alanlarda eşit haklardan yararlanmaları, ulusal ve uluslararası düzeyde önemle üzerinde durulan ve takip edilen yaklaşımlardır. Birleşmiş Milletler Engeli olan Kişilerin Hakları Sözleşmesi (Aralık 2006) 27. Maddesi'ne göre, '*engeli olan kişiler diğerleri ile eşit şartlarda ve tercih ettikleri işte çalışarak yaşamlarını kazanma haklarına sahiptirler. İş ortamları serbest, kaynaştırmaya uygun ve erişilebilir olmalıdır*'. Bu madde ile ilişkili olarak engeli olan kişilerin sosyal yaşama (m.29) ve kültürel, rekreatif, eğlence ve spora (m.30) katılımlarının desteklenmesinin üzerinde durulmakta ve bunların bir zorunluluk olarak ülkelerin karşısında durduğu vurgulanmaktadır. (Hendricks, 2007).

Birleşmiş Milletlerin Eylül 2015'te dünya liderleri ile birlikte alınan karar doğrultusunda 17 maddelik Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) (Griggs vd, 2013) belirlenmiş ve üye 193 ülkenin bu amaçlar doğrultusunda gerekli önlemleri alması ve 2030'a kadar yapılması gereken çalışmaları tamamlamaları konusunda hem fikir olunmuştur. Bu maddelerin 196 hedefi bulunmakta ve insan hakları, insan onuru, kanunlar, adalet, eşitlik, ayrımcılık yapmamak konularını işlemektedirler. SKA amaçlarından, 1: Yoksulluğa Son; 4: Nitelikli Eğitim; 8: İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme; 10: Eşitsizliklerin Azaltılması; 11: Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları; 16: Barış ve Adalet; 17: Hedefler için Ortaklıklar bölümlerinde engellilik konusu ele alınmıştır. Genel olarak önerilen eğer gerekiyorsa engellilik ile ilgili gösterge ve hedefler ayrıştırılabilir, bir başka ifade ile pozitif ayrımcılık yapılabilir denilmektedir. Buna göre, Birleşmiş Milletler Engeli olan Kişilerin Hakları Sözleşmesi ile SKA'nın hedeflerinin 2030 yılına kadar uygulamaya konulması ve izlenmesi gerekmektedir. Ülkelerin özelliklerine göre engellilik konusunda atılması gereken adımlar için yol göstermesi açısından önemli bulunan bu hedefler kapsamında harekete geçilmesi ve işlemlerin gerçekleştirilebilmesi istenmektedir.

SKA kapsamında istihdam ile ilgili olan 8. madde ülkeleri ve hükümetleri dinamik, sürdürülebilir, yenilikçi, insan merkezli ekonomiler kurmaları konusunda teşvik etmektedir. Bu şekilde istihdamın artacağı, gençlerin, kadınların iş bulma olanaklarının yükseleceğini vurgulamaktadırlar. Benzer bir proje, *İspanyol Katılım ve Sosyal Ekonomide İspanya İşletme Programı-2014-2020* adlı projeden yola çıkarak hazırlanmış olan Engelli Merkez Avrupa-Disability Hub Europe-DHub'dur. İşlevleri ve hedefleri 11 Şubat 2019'da Avrupa Parlamentosu'nda görüşülmüş olan DHub, paydaşlar ve sektörler arası bağlantıların pan-Avrupa kapsamında kurulması ve iş olanaklarının geliştirilmesini hedeflenmektedir.

Avrupa Birliği'ne yeni müracaat ettiğimiz projemizde, engeli olan bireylerin istihdamını arttırmak amacıyla üniversitelerde ve insan kaynaklarında çalışanları arasında olmak üzere sektörde engellilik, ağır engellilik ve destekli istihdam konusunda farkındalık çalışmasının yapılması planlanmıştır. Farkındalık geliştikçe engeli olan kişilerin ayrımcılık yapılmadan iş bulabilmeleri ve aynı işte uzun süre çalışma olanaklarının artacağı fikrinden yola çıkılmıştır.

Başkan Obama 26 Temmuz 2010'da aldırıldığı karar ile Federal Devletin ülkenin en büyük işvereni olarak engeli olan kişilerin istihdamında bir model olması gerektiğini, 2015'e kadar 100.000 engeli olan kişiyi işinin işe alınacağı kararını vermiştir. İşe alımlarda iki ayrı şekilde olmasına karar verilmiştir¹. Birincisi, rekabetçi olmayan işe alım. Diğeri, rekabete açık işe alım olmuştur. İşe alım hakkında bir bilgimiz olmamakla birlikte destekli istihdam kapsamında ABD'ndeki gelişmiş yapıya bu şekilde iddialı bir yaklaşım hem istihdamı hem de farkındalığı geliştirmek açısından diğeri ülke hükümetleri için örnek bir model olarak kabul edilebilir.

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü tarafından başlatılan Engelli Bireylerin İstihdam Edilebilirliğinin Arttırılması için Teknik Yardım Projesi² adlı bu projede eğitim almak ve kendilerini geliştirmek isteyen engelli olan kişiler destekli istihdamın 'Train, Place, Maintain' modeli ile eğitilmekte ve çalışma yaşamına hazırlanmaktadır. İlgi alanlarına göre çeşitli mesleki eğitimler alan kişilerin eğitimleri sonrasında İŞKUR'a başvurarak iş talebinde bulunmaları ve İŞKUR tarafından uygun işe yerleştirilmeleri amaçlanmıştır. Bu proje kapsamında kayıtlara göre, 100'e yakın kişi mesleki beceriler konusunda eğitilmiş ve 60 kişi işe yerleştirilmiştir.

Yeditepe Üniversitesinde Eylül 2014 - Ağustos 2016 tarihleri arasında yapmış olduğumuz KA2: Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi için İşbirliği Stratejik Ortaklık Proje teklifi kapsamında tarihleri arasında "Job Coaching Training : Place, Train, Maintain for People with Intellectual Disabilities" (2014-1-TR01-KA204-013427)³ adlı Avrupa Birliği Projesi ile zihinsel, duyuşsal, psikolojik açıdan ağır engeli olanlar ile çoklu engeli olanlar veya otizmi olan kişilere yönelik olan 'Place, Train and Maintain' modeli ele alınmıştır (Şekil 1). Bu proje süresince bireysel destekli istihdam için çalışacak iş koçlarının yetiştirilmesi planlanmıştır. Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü Yöneticiliğinde Proje ortaklarımız Yunanistan'dan Alexander Technological Educational Institute of Thessaloniki, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Polonya'dan Akademia Wychowania Fizycznego Jozefa Pilsudskiego w Warszawie, Fizyoterapi Bölümü ve Down Sendromu Derneği, Türkiye'den oluşmuştur.

Bu çalışma ile yeni mezun fizyoterapist, psikolog, psikolojik rehberlik ve danışmanlık uzmanı, hemşire ve çocuk gelişimciden oluşan bir gruba verilen iki çalıştay (Mayıs 2015 ve Temmuz 2016) İrlanda'da KARE adlı kuruluşun Ceo'su Mr. Christy Lynch tarafından verilmiştir. Toplam 49 kişi bu konuda eğitim almış ve

1 <https://chicagolighthouse.org/sandys-view/commentary-on-president-obamas-commitment-to-people-with-disabilities/>

2 <http://www.ikg.gov.tr/engelli-bireylerin-istihdam-edilebilirliginin-artirilmasi>

3 www.jobcoachingtr.com

bunların 23'ü projenin araştırmacısı olarak yer almıştır. Diğer katılımcılar Kadıköy ve Ataşehir Belediyeleri Engelliler Birimleri, Ataşehir Belediyesi Görme Engelliler Dairesi, Kartal Belediyesi, Sabancı Spastik Çocuklar Vakfı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, T.C. MEB İstanbul İl Müdürlüğü, Göztepe Özel Eğitim Okulu, Yakacık Mesleki Eğitim Okulu ve İŞKUR çalışanlarından oluşmuştur. Workshop katılımcılarından ve proje partneri olan Down Sendromu Derneği, Down Sendromu olan kişilere ve Kadıköy Belediyesi Engelliler Dairesi Otizmi olan kişilere yönelik olarak kendi iş koçluğu hizmetlerini sunmaya başlamışlardır.

Bu proje, Türkiye'de üniversite düzeyinde zihinsel engeli olan bireylere yönelik olarak yapılmış olan ilk iş koçluğu projesi olup İngilizce, Türkçe ve Polonyaca dillerinde 'Job Coaching for People with Disabilities: Place, Train, Maintain - Engeli olan Kişiler için İş Koçluğu: Yerleştir, Eğit, Sürdür' başlığı ile seçmeli ders açılmıştır. Derse kayıt yaptıran farklı alanlardan toplam 45 Öğrencilerin dönem sonu hazırladıkları sunumları ve alınan geri bildirimler, dersin verimli ve etkin geçtiğinin birer göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Bilginin yaygınlaştırılması kapsamında Proje ve çıktıları 5. Ulusal Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Kongresi'nde poster ve İrlanda'daki 2. Supported Employment Congress'de sözel olarak sunulmuş; engelliğe yönelik halka açık bir ulusal fuarda yine bir poster sunum ile tanıtımı yapılmıştır.

Projenin bir diğer çıktısı amacı destekli istihdamı hayata geçirmek ve gençlere iş bulmak olan DİSDER- Destekli İstihdam Derneği'nin kurulmuş olmasıdır.⁴

Şekil 1: Destekli istihdamın şematize açıklaması (Beyer vd. 2010).

Bu projenin sonucunda edindiğimiz izlenim, her ne kadar engeli olan kişilerin bir iş edinmeleri ve eşit

4 www.disder.org

şartlarda çalışmaları iş veren ve istihdam konusunda karar verici konumunda olanlarca tercih edilse de, bu durum, ağır engeli veya zihinsel engeli olan kişiler için aynı değildi. Ağır engeli veya zihinsel engeli olan kişilerin istihdamı konusunda direnç ile karşılaşmamız bu konuda farkındalığı geliştirici bir proje yapma fikri doğdu. Bu bağlamda, Yükseköğretimde Ağır Engeli olan Kişiler için Destekli/Uyarlanmış İstihdama İlişkin Farkındalığı Arttırmak başlıklı bir Avrupa Birliği Projesi hazırladık. Bahçeşehir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü yürütücülüğünde proje ortakları Yeditepe ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümlerine ilave olarak, Bahçeşehir Üniversitesinden İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Yeditepe Üniversitesinden Reklam Tasarımı ve İletişim Fakültesi de projenin ulusal ortaklarıdır. Ulusötesi ortaklar ise, Polonya'dan Akademia Wychowania Fizycznego Jozefa Pilsudskiego w Warszawie, Fizyoterapi Bölümü, İspanya'dan Blanquerna Üniversitesi Ramon Llull, Psikoloji ve Eğitim ve Spor Bilimleri ve Makedonya'dan Goce Delcev Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi'dir. KA203 - Yükseköğretimde Stratejik Ortaklık kapsamında hazırlanmış olan bu projenin bir diğer amacı iş piyasasında insan kaynaklarında çalışan kişilerin engellilik ve destekli/uyarlanmış istihdam konusunda bilgilendirilmeleri ve farkındalıklarının arttırılmasıdır. Bu şekilde üniversite ve iş piyasası arasında bir köprü kurarak bütüncül bir yaklaşım ile ağır fiziksel engeli veya zihinsel engeli olan kişilerin iş piyasasında çalışma olanaklarını arttırmak konusunda davranış değişikliğinin oluşması hedeflenmektedir. Bu farkındalık çalışması için hazırlanmış olan eğitim programının iyi model olarak sunulması da planlanmaktadır.

Bu ulusal ve uluslararası projelerde ortak olan engeli olan kişilerin iş bulmaları, işe yerleşmeleri engeli olmayan kişiler kadar haklarıdır. Bireysel olarak, üniversiteler ve iş piyasası olarak veya sivil toplum kuruluşları olarak sorumluluklarımız olsa da, resmi kurumların sorumlulukları önemlidir ve radikal kararlar almada özellikle hükümetlere görevler düşmektedir.

KAYNAKÇA:

- 1- Hendricks, A. (2007). UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Eur. J. Health L., 14, 273.
- 2- Griggs, D., Stafford-Smith, M., Gaffney, O., Rockström, J., Öhman, M. C., Shyamsundar, P., ... & Noble, I. (2013). Policy: Sustainable development goals for people and planet. Nature, 495(7441), 305.
- 3- Disability Hub Europe (DHub), for Sustainable Growth and Social Innovation
<http://www.edf-feeph.org/disability-hub-europe-sustainable-growth-and-social-innovation>
(20 Mart 2019'da alınmıştır)
- 4- Beyer, S., de Urries, J., de Borja, F., & Verdugo, M. A. (2010). A comparative study of the situation of

supported employment in Europe. Journal of policy and practice in Intellectual Disabilities, 7(2), 130-136.

KOSGEB'in Engelli Bireylere Sağladığı Hibe ve Olanaklar

Doç. Dr. Özlem Kunday¹, Ş. Merve Ulus¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özet:

Son yılların gözde kavramlarından birisi olan girişimcilik akademi ve iş dünyasının yanı sıra, devletler tarafından da ekonomik sıkıntılara çözüm olma potansiyeli düşünülerek, araştırılmakta ve desteklenmektedir.

Girişimcilik yıllar boyunca değişik bilim alanları tarafından incelenmiş olduğundan farklı şekillerde tanımlanmıştır. TÜSİAD, "Türkiye'de Girişimcilik" (2002) isimli raporunda girişimciyi "risk alarak yenilik yapan, fırsatları gözleyip onları bulduğunda her tür riski alarak gerçekleştirmeye çalışan" olarak ifade edilmiştir. Girişimcilik tanımı da bu ifadeden yola çıkarak risk alma, fırsatları kovalama, hayata geçirme ve yenilik yapma süreçlerinin tümünü içerir.

Girişimciliğin sağlıklı bir şekilde artmasını ve sürdürülebilir olmasını sağlamak, ancak gelişmiş bir girişimcilik ekosistemi ile mümkündür. Girişimcilik ekosistemi, ekonomik anlamda girişimcilikle ilgili bütün oluşumların birbirleriyle etkileşimde olduğu fıkırdan yola çıkmaktadır. Belli bir coğrafi bölge içindeki katılımcıların ekonomiyi bütün olarak etkileyecek şekilde bir oluşum içine girmelerini ve bu oluşumun sürdürülebilir olması adına yapılan destekleri ifade eder. Girişimcilik ekosisteminde, mentorlar, kuluçka merkezleri, hızlandırıcılar, melek yatırımcılar gibi pek çok paydaş farklı destek hizmetleri sunmaktadır.

Tüm bu girişimciliği teşvik edici koşullara rağmen, hem dünya genelinde, hem de Türkiye'de kadın ve engelliler gibi dezavantajlı toplum kesimlerinin girişimcilik faaliyetlerine katılım oranı düşük seviyededir. Girişimcilik ekosistemi aktörleri, dezavantajlı toplum kesimlerinin girişimci oranlarını artırmaya yönelik araştırmalar ve teşvik edici devlet politikaları ile bu kesimlerdeki girişimci sayısında artış olmasını beklemektedir. Ancak tüm bu çabalara rağmen engelli girişimciler ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalar henüz yeterli seviyede değildir.

Türkiye'de engelli girişimcilere en büyük desteği sağlayan ve girişimcilik ekosisteminde de en önemli rollerden birisini üstlenen kuruluş KOSGEB'dir. Bu çalışma da Türkiye'deki engelli girişimciliği ve özellikle KOSGEB'in engelliler için sunduğu olanakları araştırmayı hedefler.

11 Nisan 2019

Panel III - Eğitimde ve Mühendislikte Destekleyici Teknoloji Kullanımı

Kaynaştırma Eğitiminde Öğrenme Odaklı Evrensel Dizayn

Med(T) Millard Lee Berman¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Yabancı Diller Yüksekokulu

Özet:

As post-secondary institutions in Turkey strive to accommodate and support the increasing number of students with various accessibility and educational requirements who are both preparing to, and currently attending their schools; the need to implement, integrate, and manage those processes and best practices to support all students in an inclusive setting is a constant work in progress.

While the concept and implementation of Universal Design for Living and Learning (UDLL) are used to support the inherent human right of all individuals to reach their full potential, it is the addition and implementation of the appropriate Assistive Technology (AT) to help create this inclusive environment that is open to varying levels of interpretation. This variance can be ascribed in part due to UDLL and AT being "living" processes that are reviewed regularly and modified/updated based on the needs of both the individual and society. Another factor can be found where there are multiple laws/regulations that conflict with each other due to the lack of a concrete "top down" overarching set of policies or protocols that provide standardized guidance to all post-secondary institutions while still offering some flexibility to allow some variance based on student circumstances/needs.

The purpose of this presentation is to review not only how UDLL and AT support each other to create an inclusive setting, but also some of the best practices for both to help avoid some of the common issues that may arise.

ENGPati

Dr. Öğretim Üyesi Namık Cıblak¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Makine Mühendisliği Bölümü

Özet:

Engeli olan insanların önündeki engeller kendi fiziksel veya bilişsel varoluş biçimleri değil, toplumun onların önüne çıkardıklarıdır. En azından bu engellerin ortadan kaldırılması için gösterilen toplumsal çaba yetersizdir. Tarihin ve günümüz olaylarının gösterdiği odur ki bir çözüm olarak öne sürülen "toplumu eğitmek" hedefine ulaşmak oldukça zordur, en azından şimdilik. Bunun yerine çok daha verimli ve etkili olacak bazı toplumsal katmanlara odaklanılması yararlı sonuçlara daha yakın bir gelecekte ulaşılmasını

sağlayabilir.

Mühendisler bu anlamda en önemli hedef katmanlardan biri olabilir. Çünkü engeli olan insanların önündeki engellere bakıldığında çoğunun tasarım aşamasında ortadan kaldırılabileceği veya etkisinin azaltılabileceği görülür. Doğaldır ki bu tür tasarımsal çözümlerin üretilmesi çok-disiplinli bir çaba olacaktır. Mühendisler; mimarlıktan psikolojiye, fiziksel-bilişsel ergonomiden tıbbı, temel bilimlerden sosyal bilimlere, hukuka kadar her türlü disiplinle birlikte çalışmalıdırlar. Çünkü engeli olan insanların ortamlarını bunlar biçimlendirmektedir.

Bir bölümde yazar kendi deneyimlerinden yola çıkarak bir mühendisin geçirdiği bir hastalıktan getirdiği geçici bir engelliliği yaşamının kazandırdığı yoğun duygudaşlığı öykü biçiminde anlatmaktadır. Öykünün dersi bu düzeyde bir duygudaşlığın anlatımcı eğitim gibi yöntemlerle edinilmesinin gerçekçi olmadığıdır. Böylesi bir duygudaşlık ancak olayları yaşamakla veya onların benzetimlerinin deneyimleriyle edinilebilir.

Mühendislik eğitiminde engeli olan insanların önüne çıkarılan engellerin ortadan kaldırılmasına ilişkin farkındalık yaratacak veya duygudaşlığı destekleyecek eğitim öğelerinin olmadığı gibi, bu gibi öğelerin içerilmesine ilişkin planlamalar da yoktur. Bir çözüm bileşeni anlamında mühendislik eğitiminde engeli olan insanların odakta olduğu yeni bir öge kurgulanmalıdır. Bu öge proje temelli olmalı ve çok-disiplinli takımlarda yapılmalıdır. Bu ögenin işleyişinde öğrencilere uzun süreler boyunca bazı engellerle yaşamının neler getirdiğinin doğrudan benzetimi yaşatılmalıdır. Bu benzetimler için özel ortamların tasarımı da düşünülmelidir.

Bilgisayar Mühendisliği Proje Çalışmaları

Dr. Öğr. Üyesi Esin Onbaşıoğlu¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

Özet:

Yardımcı teknolojiler, engeli olan bireylerin yapamadıkları işleri gerçekleştirmelerine imkan sağlayan, ve bağımsız yaşamalarını kolaylaştıran cihazlar olarak tanımlanmaktadır. Yeditepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü'nde çeşitli engellilik türleri için yardımcı teknolojiler alanında çalışmalar yürütülmektedir.

Hareket takibi konusundaki projeler, engelli bireyin oturma, yürüme, ilaç içme gibi hareketlerinin veya konumunun giyilebilir teknolojiler yardımıyla takip edilmesini; ayrıca, düşme, kaybolma gibi acil durumlarda sorumlu kişiye haber verilmesini kapsamaktadır.

Kişisel bakım konusunda, geliştirilmiş olan bilgisayar-destekli beslenme sisteminde, bir robot kolu ve üzerine yerleştirilmiş olan kaşık, engelli bireyin baş hareketleriyle seçtiği yemeği ona yedirecek şekilde tasarlanmıştır.

Görme engeli olan bireylerin hareket kabiliyetini arttırmak amacıyla geliştirilmiş olan akıllı baston, üzerindeki kamera ve uzaklık sensörleri yardımıyla yoldaki engelin uzaklığına göre kullanıcıya değişik sesli uyarılar verir; ayrıca, üzerindeki kamera ile, çevrede bulunan kişi sayısını sesli olarak bildirilir. Görme engelliler için geliştirilmiş olan toplu taşıma sistemi desteğinde ise, kullanıcı, otobüs durağında, gideceği yeri cep telefonuna söyler; binmek istediği otobüs durağa geldiğinde ve otobüs varış noktasına ulaştığında kullanıcı cep telefonundan sesli olarak uyarılır.

İletişim desteği konusundaki projelere Türkçe işaret dili çeviricisi örnek olarak gösterilebilir. Türkçe metinleri Türkçe işaret diline çevirerek ekranda gösteren ve işaret dilindeki hareketleri veri eldiveni yardımıyla tanıyarak metne çeviren iki bölümden oluşmaktadır.

Rehabilitasyon alanında, sanal gerçeklik teknolojisinden yararlanılarak, hazırlanan 3-boyutlu sanal ortamda hem çocukların, rehabilitasyon egzersizlerini eğlenceli bir ortamında gerçekleştirmelerini sağlamak, hem de çocuğun hareketlerini uzaklık sensörü yardımıyla kaydederek performansındaki gelişmeyi takip etmek amaçlanmıştır.

Bilgisayar kullanımı alanında ise, klavye ve fare fonksiyonlarının baş hareketleri, göz hareketleri ve parmak hareketleriyle gerçekleştirilmesini sağlayan projeler geliştirilmiştir.

Engelsiz Erişim ve Yaşam Sistemleri

Öğr. Gör. Ataman Özdemir¹

¹Ortadoğu Teknik Üniversitesi / Endüstri Ürünleri Tasarım Bölümü

Özet:

Engelsiz Erişim Sistemi (EEVYS);

Engelli veya engelsiz tüm bireylere aynı koşullarda, birlikte erişim olanağı sağlayan çağdaş bir çözümdür. Güvenli, kullanımı kolay ve düşük maliyetlidir. Erişim kapasitesi içinde istenilen yükseklik ayarı yapılabilir, aynı zamanda gereğinde sadece rampa olarak da kullanılabilir. Buna rağmen hareketli bir yapıya sahiptir, kısaca istenildiğinde ihtiyaç duyulan yere kolayca taşınabilir. Basit, sade ve yalın olması nedeniyle sistemin sorun çıkarma olasılığı düşüktür. Dolayısıyla daha az bakım gerektirir. Modüler bir yapıya sahip olması ile de özel ve seri üretime uygun hale getirilmiştir. Sistemi aktive eden mekanik, hidrolik, pnömatik vb. sistemler kesintisiz hareket ve güç aktarımını sessiz ve titreşimsiz olarak sağlar. Sistem her koşulda bir ucundan çıkış ve iniş platformuna bağlı olduğundan ara kotta askıda kalma ve eğim fazlalığından olumsuz etkilenme sorunu yoktur.

Ayrıca, ana yapıda tahribat, tadilat yapmadan çalışabilen bir sistemdir. Bu yanılla da özellikle korumalı

yapılar (müzeler, tarihi yapılar, camiler vb.) için son derece uygundur.

Gerektiğinde dış mekânlarda güneş enerjisinden faydalanabilmesi nedeniyle de çevre dostu bir proje özelliğindedir. Aynı zamanda, endüstride kot farkı bulunan yerlerde yük taşıma için de uygun bir ürün grubudur.

Engelsiz Erişim ve Yaşam Sisteminin (Eevys) Amacı:

Temel insan hakkı olan erişim ile ilgili olarak engellilerin sorununun yeterince ve uygun yöntemlerle çözülmediği bilinmektedir. Eğitim ve öğretim kurumları, üniversiteler engellilerin eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerine kolaylıkla katılabildikleri, olanaklardan yararlandıkları yerler olmalıdır. Ülkemizin nüfusunun yaklaşık %12-13'ü engelli bireylerden oluşmaktadır. **Engelli ve engelsiz bireylerin birlikte yaşadıkları dünya, hepimizin özlemi ve hedefi olmalıdır.** Bu çerçevede EEVYS'nin temel amaçları aşağıdaki gibidir.

- Engelli veya engelsiz herkesin yararlanabileceği **"AYRIMSIZ"** bir ürün ortaya çıkarmak,
- Tüm bireylerin **"TOPLUMSAL YAŞAMA KATILMA"** ve hizmetlerden yararlanmalarını sağlamak,
- Engelli bireylerin, başkalarından **"YARDIM ALMADAN ERİŞİM"** sorunlarının çözümünü kolaylaştıracak sistemler üretmek,
- **"SERİ ÜRETİME"** uygun ürünler tasarlamamanın yanı sıra **"İHTİYAÇ DUYULAN YERE ve KONUMA"** uygun tasarımlar yapmak,
- Ana yapıda tadilat, **"YAPISAL MÜDAHALE GEREKTİRMEYEN"** monte edilebilen ve çalışabilen sistemler tasarlamak,
- **"GÜVENLİ, EKONOMİK"** sistemler üretmek,
- Teknik anlamda toplumun diğer kesimlerinin **"YAŞAMLARINI ZORLAŞTIRMADAN"** erişim sorununa çözümler üretmek.
- Doğal koşullara saygılı ve ekosistem dostu bir proje üretmek

Yuvarlak Masa Toplantısı

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Arzu Razak Özdiñler, Doç. Dr. Rasmi Muammer

"Üniversitelerde Toplumsal Farkındalığa Yönelik Çalışmalar –I"

Renkli Kampüs Projelerinden Örnekler

Pınar Gökpinar – RK Kurucu Üye

Murat Ürüm – RK Mentörü

Cansu Türkkan – RK Program Mezun

Renkli Kampüs, İstanbul'daki üniversitelerde okuyan engelli ve engelsiz gençlerin 6 ay boyunca Cumartesi günleri yarım gün katıldıkları, 14 modülden oluşan, iş dünyasından, STK'lardan konuşmacıların katıldığı

ve gençlere liderlik deneyimlerini, başarılarını/başarısızlıklarını aktardıkları, kendi kabuklarını kırıp bir adım daha atarak “sosyal sorumlu liderlik” yapmalarını sağlamaya teşvik ettiğimiz bir gençlik programıdır.

Farklı üniversitelerden engelli-engelsiz, kadın-erkek, farklı bölümler ve farklı sınıflar dengesi gözetilerek her dönem için yaklaşık 55 katılımcı seçilmektedir.

Şirketlerin İK yöneticileri ile gerçekleştirdiğimiz kariyer gününde ise gençlerimize staj ve kariyer imkanı sağlayan kurumlarla buluşma ve ilk mülakatlarını deneyimleme şansı tanımaktayız.

Alemşah Öztürk, Ali Faruk Göksu, Ali Çiçekli, Arzu Pınar Demirel, Ata Cengiz, Avi Alkaş, Asena Yalınız, Benay Gözkaman, Bülent Gürçan, Bestami Köse, Cavit Yantaç, Cihan Koral Malak, Deniz Alnitemiz, Deran Taşkiran, Dilda Gümüştü, Elif Zeynep Yılmaz, Emine Etili, Emek Yurdanur, Esra Yalçınalp, Doç.Dr.Ela Ünler, Gamze Elibol, Güneş Ufuk, Gönenç Gürkaynak, Hakan Elbir, Handan Oğuz, Hande Sezer, Hande Baydar, İtir Erhart, İrem Erdoğan, Kaan Sezyum, Kaan Sekban, Kamil Kasacı, Kemal İslamoğlu, Mert Fırat-Elif Kalan, Mete Güney, Murat Akgün, Nasuh Mahruki, Prof.Dr.Nezih Orhon, Orhan Kurulan, Özge Yılmaz, Özgür Solakoğlu, Özlem Nalbantoğlu, Perçin İmrek, Serra Tükel, Sezgi Kumbaracıbaşı, Simto Alev, Simge Aybey, Salih Sünelcan, Serhat Özperçin, Sevgi Saybaşıllı, Sosyal Müzik Atölyesi, Şule Taşçıoğlu, Tunç Soyer, Ufuk Tarhan, Uygur Özesmi, Yaşar Morpınar, Yücel Ersöz gibi isimler farklı konularda gençlerimizle tecrübelerini paylaştılar.

Açı Okulları, Anadolu Sigorta, Boyner Holding, BP Türkiye, Beşiktaş Belediyesi, Borusan Otomotiv, Deloitte, Denizbank, Microsoft Türkiye, Nokia, sahibinden.com, Unilever, Vodafone gibi pek çok firma mekan destekçimiz oldu.

Öğrencilerimizin her dönem 5 farklı STK için yapacakları gönüllü sosyal sorumluluk proje çalışmaları için Bir Dilek Tut, Bilim Kahramanları, Rehber Köpekler, Sürdürülebilir Kalkınma, Yuva Dernekleri; Çocuklara Yeniden Özgürlük, Çöpüne Sahip Çık Vakıfları; AKUT, Demdernek, Exitcom, Haykonfed, İhtiyaç Haritası, Ka-der, KEDV, Kaçuv, TESYEV, TEID, TEMA, TOG, UCIM ile proje atölyelerini gerçekleştirdik.

Proje atölyelerimiz ve Geçmiş projelerimiz:

<https://renklikampus.org/degistiren-adimlar-projeleri/>

<https://renklikampus.org/cevre-toplum-projeleri/>

<https://renklikampus.org/engel-yok-projeleri/>

<https://renklikampus.org/genc-cocuk-kadin-projeleri/>

Lisans Eğitiminde Verilen Seçmeli Ders Örneği: Asistif Teknoloji

Uzm. Fzt. Çiçek Duman¹

¹Bahçeşehir Üniversitesi / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Özet:

Dünya Sağlık Teşkilatının Uluslararası Fonksiyon Sınıflandırması (WHO-ICF) modeline göre; doğuştan veya sonradan gelişen bir yetersizliği, bozukluğu veya hastalığı olan bireylerin toplumda katılımını arttırmak, yetersizlikleri minimuma indirmek, kişinin bağımsız ve kaliteli bir yaşam sürmesine katkıda bulunmak temel amaçtır.⁵ Bu bireylerin yaşam kalitesi ve yaşamdan memnuniyetini arttırmak amacıyla kullanılmakta olan asistif teknoloji yöntemlerinin, üniversitenin tüm bölümlerinde okumakta olan öğrencilerle paylaşarak onlara bakış açısı kazandırmak amacıyla 2017-2018 Eğitim Öğretim yılı Bahar döneminden itibaren Bahçeşehir Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü tarafından Asistif Teknoloji seçmeli dersi verilmektedir. 3 dönemdir açılmakta olan dersi bugüne kadar hukuk, mimarlık/iç mimarlık, inşaat ve elektrik/elektronik mühendisliği gibi bölümlerin de bulunduğu 108 öğrenci seçmiştir. Dersi veren öğretim üyesinin yanı sıra, ilgili bölümlerden öğretim üyeleri de davet edilerek farklı bölümlerde okumakta olan öğrencilere kendi alanlarında asistif teknolojinin kullanımıyla ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır. Yapılan SWOT analizine göre bu dersin güçlü yanları Bahçeşehir Üniversitesi'nin COOP ve benzeri bağlantıları, öğrenci sayısının ve uluslararası öğrencilerin olması, farklı öğretim üyelerinden destek alınması ve dersin kredisi sebebiyle rahat seçilebiliyor olmasıdır. Zayıf yanlarıysa derste anlatılmak istenen her alandan öğretim üyesinin bulunmaması, bulunsa dahi kampüs ve program farklılıkları sebebiyle kimisinin derse eşlik edememesi ve kredisinin düşük olması sebebiyle bazı öğrencilerin seçmek istememesidir. Uluslararası öğrenci profili, bölümlerarası iletişim kurulması ve öğrencilerin kendi bölümüne özgü çıkarımları dersin fırsatlarını oluştururken, dersin seçmeli ders olarak açılmama/seçilmeme ihtimali veya öğretim üyelerinin gelmek istememe ihtimali tehditler arasında yer almaktadır. Sonuç olarak dersin öğrencilerin farkındalığını ve bölümler arası işbirliğini arttırdığına ve daha da arttıracığına inanmaktayız.

⁵ WHO (2001) *International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*. Geneva: World Health Organization

Lisans Eğitiminde Verilen Seçmeli Ders Örneği: Bilişim Erişilebilirliği ve Destek Teknolojiler

Öğr. Gör. Zuhâl Pek¹

¹Marmara Üniversitesi / Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü

Dr. Engin Yılmaz²

²Boğaziçi Üniversitesi / Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Laboratuvarı (GETEM)

Özet:

Sunum, 11 Nisan 2019 tarihinde Yeditepe Üniversitesi Engeli Olan Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi tarafından gerçekleştirilen 13. Engelsiz Üniversiteler Çalıştayında, Marmara Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörü Öğr. Gör. Zuhâl PEK, Boğaziçi Üniversitesi Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Merkezi Sorumlusu Dr. Engin YILMAZ ve Mühendislik Fakültesi öğrencisi Dilara YERLİ tarafından verilmiştir.

Dersi veren Dr. Engin YILMAZ, 14 haftalık dersin programını, ders içeriğini aktarmış. Ölçme ve değerlendirmenin ise öğrencilerin araştırma, proje ve sunumları ile gerçekleştiğini anlatmıştır. Mühendislik Fakültesi, öğrencisi Dilara YERLİ ise ders ile ilgili olumlu düşüncelerini ve kazandığı farklı bakış açısını aktarmıştır.

Süreç, işleyiş, amaç ve kazanımlar Öğr. Gör. Zuhâl PEK tarafından aktarılmıştır. Bu kısımda, Marmara Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğünün koordinasyonunda, İstanbul Valiliği Bilişim Erişilebilirliği Komisyonunun desteği ile Mühendislik Fakültesinde Bahar Döneminde, Bilgisayar Mühendisliği, Elektrik Elektronik Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Makine Mühendisliği, Çevre Mühendisliği, BioMühendislik, Metalurji ve Malzeme Mühendisliğinden toplanan 40 öğrenciye seçmeli ders olarak dersin verildiği aktarılmıştır. Bu dersi vermedeki amacın, yeni nesil bilişimcileri ve mühendisleri, bilişim erişilebilirliği bilincini aşmak; kazanımın ise, Edinilen bilgi ve görgünün hizmet anlayışlarında yer edinmesi ve bilgiye erişimin sürekliliği ve destek teknolojilerin gelişiminin devamlılığının sağlanması olarak açıklanmıştır. Dersin bitiminde ise öğrencilere üç soru sorularak geri bildirim alındığını anlatmıştır. Bu geri bildirimlerden ortaya çıkan sonuçlar paylaşılmıştır. Buna göre;

- Bu ders ile öğrenciler öncelikle, engellilik ile ilgili farkındalığı keşfederek ve yaşayarak sahip olmuşlardır.
- Bilişim erişilebilirliğinin kapsamı ile edinilen farkındalıkla, çevrelerini sorgulamaya ve gözlemlemeye sevk edilmişlerdir.
- Yaratıcı kesimde yer alan mühendislerin uzun vadede erişilebilirlik hizmetlerinin sürdürülebilir olması için ilk adımlar atılmıştır.
- İstihdama dahil olduklarında yaptıkları işlerde erişilebilirliğin öncelikleri olma bilincinin gelişmiştir.
- En önemlisi, engelli bireylerin potansiyellerinin ne olabileceğinin farkına varmışlardır.

Kazanımlardan elde edinilen izlenimlere göre öneriler paylaşılmıştır. Buna göre;

1. Gerek mimari erişilebilirliğin, gerekse bilişim erişilebilirliğin ve gerekse eğitim erişilebilirliğinin yaygınlaşması, alan çalışmalarının akademik müfredatın içinde yer alarak istihdam hazırlanan öğrencilere aktararak mümkün olabilir.

YÖK'ün, Akademik Birimleri kendi alanlarında engellilikle ilgili çalışmaları yapmaya ve müfredatta yer almasını sağlayarak öğrenciye verilmesi hususunda teşvik etmeye yönelik girişimlerde bulunmasını önemli bir husustur.

Yuvarlak Masa Toplantısı

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Ali Bahadır Olcay, Öğr. Gör. Ayça Aklar Çörekçi

“Üniversitelerde Toplumsal Farkındalığa Yönelik Çalışmalar – II”

Lisans Eğitiminde Verilen Seçmeli Ders Örneği: Destekli İstihdam

Öğr. Gör. Elif Develi¹

¹Yeditepe Üniversitesi / Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Özet:

Uluslararası insan hakları hukuku perspektifinde çalışma hakkı, temel bir insan hakkı olarak tanımlanmaktadır ¹. Engeli olan kişilerin istihdam edilmesi ise kişilerin fiziksel ve psikolojik açıdan refah seviyelerini arttırmaktadır ². Ayrıca istihdam; engeli olan bireylere para kazanma, sosyal yaşama katılma ve sosyal haklara sahip olma olanakları sağlamaktadır ³. Ülkemizde engelli istihdamı kanunu olan 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu Maddesi kapsamında; “İşverenler, 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde %3 kamu işyerlerinde ise %4 engelli bireyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler” ibaresi yer almaktadır. Alınan tüm önlemlere rağmen Türkiye İstatistik Kurumu (2010). Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması'na göre çalışan engeli olan birey oranı %14.3 ve çalışmayan engeli olan birey sayısı %85.7 olarak rapor edilmiştir ⁴. 2018 yılı verileri göre ise toplam 111.659 engeli olan birey kamu ve özel kuruluşlarda iş gücüne katkı sağlamaktadır ⁵. Kamu kurumlarında istihdam edilen engelli bireylerin engel oranlarına göre dağılımına bakıldığında ise engel oranı arttıkça istihdam edilme oranı azalmaktadır. Ayrıca ortopedik engeli olan bireyler istihdama en çok katkı vermesine rağmen zihinsel, ruhsal ve duygusal ve dil ve konuşma engeli olan bireyler istihdam açısından en dezavantajlı durumdadır ⁶.

Ülkemizde ağır engeli olan bireylerin istihdama katkısını arttırmak amacıyla 26.11.2013 tarihli ve 28833 sayılı Resmî Gazetede Korumalı İşyerleri Yönetmeliği yayımlanmıştır. Bu yönetmelik korumalı iş yerini “İşgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engelli bireylere istihdam oluşturmak amacıyla Devlet tarafından teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen işyeri” olarak tanımlamaktadır. Korumalı iş yeri modelinde engeli olan bireyler sadece engeli olan bireylerin

çalıştığı iş yerlerinde iş seçme şansı olmadan iş gücüne katkı sağlamaya çalışmaktadır ⁷. Fakat ülkemizde yaygın olmayan destekli istihdam modeli, engeli olan ve olmayan bireylerin bir arada çalıştığı ortamlarda yerleştir, eğit ve sürdür prensibine göre engeli olan bireylerin istihdamını amaçlamaktadır ⁸.

Destekli İstihdam kişinin yeteneklerine becerilerine isteklerine göre iş piyasasındaki uygun bir işe yerleştirilmesi modelidir. Bu model sadece işe yerleştirme değil aynı zaman da bireyin iş yerinde eğitimi işte kalım süresini de içermektedir ⁹. Bu model, iş yerinde engeli olmayan çalışanların, idarecilerin ve iş verenlerin engeli olanlar ile birlikte çalışma olanağını bulmalarına, birbirlerini tanımalarına, benimsemelerine ve farklılıklarına saygı duymayı öğrenmelerine de olanak sağlaması açısından önemlidir. Destekli istihdam modelinde, bireye iş ortamında, iş başındayken alana yönelik eğitim verilmektedir ¹⁰. Destekli istihdam modelinin ülkemizde yaygınlaştırılması adına 2014-1-TR01-KA204-013427 kodlu "Job Coaching Training: Place, Train, Maintain for People with Intellectual Disabilities" başlıklı Avrupa Birliği Erasmus Plus Yetişkin Eğitimi projesi yürütülmüştür. Bu projenin bir fikri çıktısı olarak Yeditepe Üniversitesi'nde "Zihinsel Engeli olan Bireyler için İş Koçluğu Eğitimi: Yerleştir, Eğit, Sürdür (Job Coaching Training: Place, Train, Maintain for People with Intellectual Disabilities)" seçmeli dersi PTR 264 ders kodu ile üniversitenin seçmeli ders havuzuna eklenmiştir. Bologna kriterlerine göre ders 1 saat teorik ve 2 saat uygulamalı (3 AKTS) ders olarak işlenmektedir. Dersin içeriğini, destekli istihdam tarihçesi, iş koçluğu yaklaşımları, iş koçunun rolü; kişi, aile, iş yeri ile ilişkisi, kişi, aile, çevre, iş ortamı açısından genel değerlendirmeler, iş analizi yapma ve iş eşleştirmesinde karar verme süreçleri, zihinsel engeli olan kişi, aile, iş yeri ve çalışma arkadaşları arasındaki iletişim gibi konular oluşturmaktadır. Zihinsel engeli olan bireyin mesleki profilin çıkarılması, iş bulma, iş analizi ve işe yerleştirme, iş ortamında eğitim, iş ortamında ve dışında takip ise dersin öğrenme çıktılarını oluşturmaktadır.

"Zihinsel Engeli olan Bireyler için İş Koçluğu Eğitimi: Yerleştir, Eğit, Sürdür" dersi ilk kez 2016-2017 eğitim öğretim yılında Prof. Dr. Serap İnal ve Prof. Dr. Feryal Subaşı tarafında açılmıştır. Dersi 40 Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü öğrencisi, 1 Eczacılık bölümü öğrencisi, 1 Hemşirelik bölümü öğrencisi olmak üzere toplam 42 Lisans öğrencisi başarı ile tamamlamıştır. Ayrıca Bahçeşehir Üniversitesi'nde de PTR4069 kodlu 'İş Koçluğu: Yerleştir, Eğit, Sürdür' seçmeli dersi 2 saat teorik (6 AKTS) olarak ilk kez 2018 Güz döneminde Prof. Dr. Serap İnal tarafından yürütülmüştür.

Sonuç olarak destekli istihdam modeli zihinsel engeli olan bireylere mutlu olabilecekleri çalışma imkanı sunan bir modeldir ve Türkiye'deki ilk 'Destekli istihdam Modeli' seçmeli dersi Yeditepe Üniversitesi'nde açılmıştır. Engeli olan bireylerin çalışma ortamlarında daha aktif rol alabilmeleri adına, üniversitelerde seçmeli dersler aracılığıyla öğrencilerin bu konuda farkındalığı arttırılmalıdır.

KAYNAKÇA:

1. Assembly, U. G. (1948). Universal declaration of human rights. UN General Assembly

2. Ellenkamp, J. J., Brouwers, E. P., Embregts, P. J., Joosen, M. C., & van Weeghel, J. (2016). Work environment-related factors in obtaining and maintaining work in a competitive employment setting for employees with intellectual disabilities: A systematic review. *Journal of occupational rehabilitation*, 26(1), 56-69.
3. Beyer, S., Brown, T., Akandi, R., & Rapley, M. (2010). A comparison of quality of life outcomes for people with intellectual disabilities in supported employment, day services and employment enterprises. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 23(3), 290-295.
4. Türkiye İstatistik Kurumu (2010). Engellilerin Sorun ve Beklentileri Araştırması
5. www.iskur.gov.tr Erişim tarihi: Aralık 2018
6. eyh.aile.gov.tr Erişim tarihi: Nisan 2019
7. Kamp, M., & Lynch, C. (2007). *Handbook Supported Employment*
8. Akkerman, A., Janssen, C. G., Kef, S., & Meininger, H. P. (2016). Job satisfaction of people with intellectual disabilities in integrated and sheltered employment: an exploration of the literature. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 13(3), 205-216.
9. Hoffmann, H., Jäckel, D., Glauser, S., Mueser, K. T., & Kupper, Z. (2014). Long-term effectiveness of supported employment: 5-year follow-up of a randomized controlled trial. *American Journal of Psychiatry*, 171(11), 1183-1190.

Blick, R. N., Litz, K. S., Thornhill, M. G., & Goreczny, A. J. (2016). Do inclusive work environments matter? Effects of community-integrated employment on quality of life for individuals with intellectual disabilities. *Research in developmental disabilities*, 53, 358-366.

Engelsiz Fikirler Sıradışı Projeler

Dr Öğr Üyesi Onur Altuntaş¹, Erol Öztamur²

¹ Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ergoterapi Bölümü/ Hacettepe Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi

² Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümü

Özet:

Giriş: Engelli bireylerin yaşadığı problemlere yönelik çözümleri içeren birçok proje bulunmaktadır. Ancak bu projelerin planlanma, yazım ve uygulama aşamasında engelli bireylerin görev almadığı tespit edilmiştir.

Amaç: Bu proje hem engelli bireylerin engellilik ve toplumsal sorunlara yönelik proje fikirleri oluşturmaları, tasarlama, yazmaları ve yürütücülüğünü üstlenmelerini sağlamak hem de engelli olan ve olmayan bireylerin bir araya gelerek ortak proje yazma becerilerini geliştirmek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Gençlik ve Spor Bakanlığı 2018 Yılı Gençlik Projeleri Destek Programı ve Hacettepe Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi işbirliği ile yürütülen bu proje de 25 katılımcı yer almıştır. İnternet ve Ankara'da yer alan üniversitelerin Engelli Öğrenci Birimleri aracılığı ile öğrencilere ulaşılarak proje konusunda

bilgilendirilme yapılmıştır. Katılmak isteyen öğrencilere sosyodemografik form ve nitel sorulardan oluşan anket uygulanmıştır. Katılımcılara 3 hafta süreyle alanında uzman olan eğitimciler tarafından proje ekosistemi, iletişim becerileri eğitimleri, ile hak savunuculuğu, öfke kontrolü ve çatışma çözümü eğitimi, proje yazma eğitimi (teorik-pratik) konusunda eğitim verilmiştir. Projede kullanılan eğitim materyalleri ve eğitim içeriği tüm engel gruplarındaki bireylerin erişimine uygun olarak hazırlanmıştır.

Bulgular: 25 katılımcının 22'si kadın, 3'ü erkektir. Katılımcıların %66.7'si 23-24 yaş grubunda; % 33.3'ü 18- 22 yaş grubunda yer almaktaydı. Proje eğitim aşamasında 6 farklı konuda proje hazırlanmıştır. Katılımcıların özgüven ve ekip çalışması becerilerinde de artış olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma: Bu proje içerik açısından Türkiye'de ilk kez yapılmıştır. Bu proje ile katılımcıların proje yazma konusunda kapsamlı bilgiye sahip olması, projeleri destekleyici kurumlar ve işleyişleri konusunda farkındalıklarının oluşması sağlanmıştır. Katılımcıların hazırladıkları projeler için danışmalık sürecinin devam ettirilmesinin bu projelerin hayata geçirilmesinde önemli destek sağlayacağı düşünülmektedir.

Süper Palsi Projesi

Fzt. Benan ÖZKOL¹, Furkan MUT³, Buse GENÇ⁴, Alper YILDIZ⁵, Fzt.Simay ATICI¹, Esra Göksu⁷, Gül Feride Akın⁸, Fzt. Sidar GERGİN¹, Fzt.Nilüfer Büşra VURAL¹, Fzt. Canberk Furkan KARADENİZ¹, Yersu DENİZ⁶, Andaç Yekta DOĞRU⁶, Uzm.Fzt.Elif Tuğçe¹, Uzm. Fzt. Feride BİLİR², Prof.Dr.Feryal SUBAŞI¹

¹ Yeditepe Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye

² RİBEM, İstanbul, Türkiye

³ ERICSSON, İstanbul, Türkiye

⁴ KATÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

⁵ KPMG İstanbul, Türkiye

⁶ SERÇEV Demeği, Ankara, Türkiye

⁷ Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi, Görsel İletişim ve Tasarım Bölümü, İstanbul, Türkiye

⁸ University of Teaching Hospital of Zambia, Afrika

Özet:

GİRİŞ: Süper Palsi, engelli olmanın arkadaş olmaya engel olmadığını topluma anlatarak farkındalık oluşturmayı, üniversite gönüllüleri ve serebral palsili bireyler arasında arkadaşlık bağı kurmayı amaçlayan bir sosyal sorumluluk projesidir.

AMAÇ:

Toplumda serebral palsi farkındalığı yaratmak.

Serebral palsiyi yaşayarak öğrenmek.

Serebral palsili bireylere ve ailelerine destek vermek.

YÖNTEM: Başvurular www.superpalsi.com adresinden alınmaktadır. Sitedeki formların doldurulmasının ardından, başvuru yapan üniversite gönüllüleri fizyoterapistler tarafından serebral palsi farkındalığı adına verilen eğitimlere katılıp gönüllü olma hakkı kazanır. Eğitimlere katılmayan gönüllüler projeye kabul edilmez. Eğitimlerin ardından her 1 serebral palsili birey 4 üniversite gönüllüsüyle

eşleştirilirler ve program planında yer alan sosyal etkinlik ve çalışmaları gerçekleştirirler.

SONUÇLAR:

- 1) Proje kapsamında gönüllülere 'Gönüllük kavramı', 'Serebral Palsi nedir?', 'Dünyadaki Gönüllük Faaliyetleri' başlıklı eğitimler Yeditepe Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.
- 2) 'Süper Oryantasyon' etkinliği ile serebral palsili bireyler ve aileleri üniversiteye davet edilmiş, gönüllüler ve proje yönetimi ile tanıştırılarak proje işleyişi ve planı hakkında bilgi sahibi olmuşlardır.
- 3) Eşleştirilen gönüllüler ve serebral palsili bireyler sosyal aktiviteler gerçekleştirmişlerdir.
- 1) Maltepe Belediyesi tarafından düzenlenen '6. Uluslararası Uçurtma Şenliğine' proje olarak toplu şekilde katılım sağlanmıştır.
- 2) 'Pelerin Teslim Töreni' gerçekleştirilmiştir.
- 3) Süper Palsi Ankara ayağı 'SERÇEV' derneği tarafından devam etmektedir.
- 1) Yeni dönem çalışmaları Yeditepe Üniversitesi önderliğinde devam edecektir.

TARTIŞMA: Süper Palsi 'Haydi Oyuna Otizm' projesinden ilham alınarak tasarlanmıştır. Süper Palsi Projesi şu anda Türkiye'de 2 farklı ilde devam etmektedir. Projenin hedeflerinde , projeyi sosyal bir girişim haline getirmek, ve daha fazla serebral palsili bireye ulaşmak vardır. Gelecek dönem hedeflerinde başta Afrika'nın Zambiya bölgesi olmak üzere globalde projeyi devam ettirmek vardır.

Yükseköğretimde Suriyeli Özel Gereksinimli Üniversite Öğrencileri; Deneyimler ve Zorluklar

İlgın Aydınoglu¹

¹İstanbul Üniversitesi / Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi

Resa Aydın*, Nurcan Özgür Baklacioğlu, Kerem Apak Altıntop**, Elçin İstif Elçi**, İlgın Aydınoglu***

***İstanbul Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi**

****İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi**

Özet:

Giriş ve amaç: Göç çalışmalarında engellilik kesişimsel bağlamda incelenebilir. Türkiye'deki Suriyeli gençlerin yükseköğretim sisteminde karşılaştıkları sorunlara, yetiyitimi ve/ya işlev kaybı yaşayanlarda farklı boyutlar eklenmektedir. Bu çalışmanın amacı Suriyeli özel gereksinimli gençlerin yükseköğretim süreçlerindeki deneyimlerini inceleyerek, karşılan zorlukları belirlemek ve göç bağlamında daha kapsayıcı bir ulusal yükseköğretim sistemi için önerilerde bulunmaktadır.

Yöntem: "Geleceği Geri Ver: Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki Yükseköğretim Sistemindeki Engellilik Temelli Deneyimleri-(UDISES)" projesi dahilinde yürütülen bu çalışma, Avrupa Birliğinin HOPES-MADAD Fonu tarafından desteklenmektedir. Çalışmada İstanbul'dan başlayarak, yükseköğretim kurumlarında devam eden engellilik ve göç temelli deneyimler, uygulamalar ve sorunlar irdelenecektir. Arşiv bilgileri,

gözlemler, kurum ziyaretleri, anketler, derinlemesine görüşmeler ve çalıştaylar yapılarak, niteliksel ve nicelikler veriler elde edilecektir.

Bulgular: Suriyeli gençlerin %4'ü Türkiye'deki yükseköğretim sistemi içinde yer almaktadır. Ürdün ve Lübnan'da yaşayan Suriyeli göçmenlerde engellilik oranı %22 olarak belirlenmiştir. Türkiye'deki Proje kapsamında yürütülen çalışmalarda, İstanbul'da iki panel ve bir çalıştay düzenlenerek, deneyimler ve uygulama örnekleri incelenmiştir. Engelli öğrencilerin, yükseköğretime başvuru ve kabul süreçleri, akademik ve sosyoekonomik destek ihtiyaçları ilgili kamu ve sivil toplum kurum ve kuruluşlarının temsilcileriyle birlikte tartışılmış ve proje kapsamında raporlanmıştır. Analiz sonuçları, öneriler ve iyi uygulama örnekleri Antep ve Urfa'da yapılacak seminerlerde paylaşılacaktır.

Sonuç: Suriyeli özel gereksinimli öğrenciler, gelecekteki uyum çalışmaları için "rol modeller" olarak hayati öneme sahiptirler. Bu gençlerin engellilik temelli deneyimlerinin paylaşılması, beklenti ve önerilerinin alınmasının ardından Türkiye'deki yükseköğretim sistemindeki akademik, sosyo-kültürel, idari, kurumsal ve yapısal düzenlemelerin özel gereksinimlere göre planlamasının önerilmesi öngörülmektedir.

Uluslar arası göç, engellilik, yükseköğretim

Çalıştay

Grup 1: Akademik Yaşamda Erişilebilirlik

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Serap İnal, Dr. Öğr. Üyesi Cem Akköse

Raportör: Fzt. Batuhan Kayahan

1. Akademik destek
2. Farklı engellilik tiplerine yönelik olarak ders materyallerine ulaşım sağlanabiliyor mu?
3. Destekleyici teknolojilerin kullanımı ile ilgili mevcut durum nedir?
4. Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre ders materyallerinin modifiye edilmesi
5. Öğrencilerin kullanımını geliştirebilmek için eğitimin çeşitlendirilmesi

Sorunlar:

1. Akademisyenlerin engelli bireylerin eğitime erişilebilirliğine ilişkin bilgi, beceri ve yapılması gereken uyarlamalar hakkında yeterli olmaması. Üniversitelerdeki akademisyenlerin engelli bireylerin eğitim erişilebilirliğine dair formasyon eğitiminden geçmeden akademide öğretim vermeye başlamaları.
2. Engelli öğrencilerin bireysel farklılığına yönelik ders içeriği uyarlaması yerine muafiyetin tercih edilmesi.
3. Engelli öğrenci danışmanı görevlendirmesinde problemler yaşanması.
4. Engelli Öğrenci Birimlerinde çalışacak kişilerin engellilik konusunda eğitim almamış olması.
5. YÖK Engelli Öğrenci Komisyonu'nun çalışmalarının görünürlülüğünün yeterli olmaması.

6. Üniversitelerin bilişim sistemlerinin (UZEM, OBS vb.) erişilebilir olmaması ve yetersiz erişilebilirlik sağlaması.
7. Özel yetenek sınavlarına giren engelli öğrencilere ek kontenjan verilerek bireylerin yeteneklerinin göz ardı edilmesi ve sadece kontenjanın doldurulması amcanın güdülmesi.
8. Engellilik raporlarının sadece tıbbi model temel alınarak hazırlanması.
9. Uluslararası yayınların kitapların pdf formatlarına (özellikle Pearson vb. İngilizce kitaplarına) ulaşılamaması.
10. Üniversitede hazırlık ve/veya geçiş döneminde engelli öğrencilere akademik oryantasyonun sağlanamaması ve mentorluk sisteminin olmaması veya yetersiz olması.

Çözümler:

1. YÖK, UAK ve EÖDK'lar işbirliğinde akademisyenler için engelli bireylerin eğitim erişilebilirliğine dair eğitim içeriklerinin olduğu bir portalın kurulması.
2. Muafiyetlerin öncelik olarak düşünülmemesi, ders uyarlamalarının birincil olması. Muafiyet için her engel grubuna özel olarak bir çerçevenin oluşturulması.
3. Engelli Öğrenci Birimlerinin engelli öğrenci danışmanları için teşvik mekanizmalarının oluşturulması ve etkin kullanılması (akademik teşvik, ek ders ücreti gibi vb.)
4. Engelli Öğrenci Birimlerinde çalışacak kişilerin engellilik konusunda alacağı bu eğitimlerin, YÖK, UAK ve Engelli Öğrenci Birimleri işbirliğiyle hazırlanması ve ulaşılabilirliğinin sağlanması, sayılarının artırılması.
5. YÖK Engelli Öğrenci Komisyonu'nun çalışmalarının görünürlüğünün artırılması.
6. Üniversitelerin bilişim sistemlerinin ISO 9001 kriterlerine göre erişilebilir hale getirilmesi.
7. Özel yetenek sınavlarına giren engelli öğrencilere ek kontenjan verilmesi yerine özel gereksinimlerine uygun ortam hazırlanarak yeteneklerine göre değerlendirilerek alınması.
8. Üniversiteye geçişte engellilik raporlarının işlevsel değerlendirme göz önünde bulundurularak tekrar hazırlanması, güncellenmesi.
9. Kültür Bakanlığı ile işbirliği yapılarak bandrol sisteminde pdf formatının sağlanmasının şart olarak koyulması.
10. Üniversitede hazırlık ve/veya geçiş döneminde olan engelli öğrencilere akademik oryantasyonun önemi hakkında farkındalık oluşturulması ve mentorluk hizmetinin sağlanması.

Grup 2: Mimari Erişilebilirlik

Oturum Başkanı: Öğr. Gör. Ataman Özdemir, Öğr. Gör. Ayça Aklar Çörekçi

Raportör: Fzt. Ayça Yağcıoğlu

- ✓ Üniversitelerde Engellilere yönelik düzenlemeler
- ✓ Binalar ve sınıflara erişim durumu nedir?
- ✓ Üniversite içerisindeki diğer faaliyetlere ve toplumsal hayata katılım

Hedefler

- Erişilebilirlikle ilgili ülkemizde yaşanan sorunları ele almak
- Sorunların çözümüne yönelik projeler geliştirmek
- Sorunların bundan sonrasında yaşanmaması için neler yapılabileceğiyle ilgili bir strateji planı hazırlanması
- Avrupa Birliği koşullarının Türkiye'ye uyarlanması

Engelsiz Erişim ve Yaşam Sistemleri

- Okulda, sınıfta, mekanda erişilebilirlik diye bir kavram yoktur erişilebilirlik yaşamın her alanında vardır olmalıdır.
- Erişilebilirliğe 'bütüncül' olarak bakmalıyız.

Erişilebilirlik

- Erişilebilirlik, toplumsal yaşama katılma ve hizmetlere erişebilme evrensel bir insan hakkıdır.
- Birleşmiş Milletler'in gelişmiş ülkeler ile ilgili kriterlerine göre, ülkelerin dezavantajlı gruplara yönelik yasal ve yapısal düzenleme yapıp yapmadıkları gelişmişlik ve çağdaşlık göstergelerinden birisidir.
- Ülkemizde erişilebilirlik sorunu; tasarım, plan ve proje aşamalarında yeterince dikkate alınmamaktadır.
- Dezavantajlı grupların sorunlarının çözümü bütünsellik içerisinde yapılmamaktadır.
- Yasal düzenlemelerin etkinliğinin kontrolü yapılmamaktadır.
- Erişim için yapılan birçok rampa, asansör ve benzeri yapısal elemanlar kullanışlı değildir.
- Erişim için ihtiyacı karşılamaya yönelik sistemler büyük ölçüde ithal ve pahalı sistemlerdir.
- Bu sebeplerden ötürü engelli bireyler toplumsal yaşama katılamamaktadırlar.
- Engelli bireylerin eğitim, öğretim, ibadet gibi insani ihtiyaçları karşılanamamaktadır.
- Ailelerinin ve çevrenin yardımı ve desteği ile yaşamlarını sürdürmektedirler.
- Yapılan araştırmalara göre, engelli bireylerin sokağa çıkmadıkları, toplumsal yaşama katılamadıkları, hizmetlerden yararlanamadıkları, aile ve çevre desteği ile yaşamlarını sürdürebildikleri sonuçları çıkarılmaktadır. Bu sorunlar yasal ve yapısal düzenlemelerin yapılmadığını göstermektedir ve sorunlar zamanla artış göstermektedir.

Mevcut Çözümler

- Rampalar (%8 eğim ideal)
- Asansörler
- Hareketli merdivenler
- Engelli sistemleri

Rehber Engelsiz Erişim Sistemlerinin Amaçları (EES)

- Engelli veya engelsiz ayrımsız bir tasarım ortaya koymak
- Toplumsal yaşama katılmada kolaylık katmak
- Bağımsız erişim sağlamak
- Ana yapıda tadilat gerektirmeyen sistem tasarlamak
- Güvenli, ekonomik, seri üretime, ihtiyaç duyulan yere uygun olmak
- Diğer kesimlerin yaşamını zorlaştırmayan yapılar tasarlamak

Erişim Sistemlerinin Özgün Yönleri

- Evrensel bir tasarım,
- Toplu ve bireysel araçlar için uygun,
- Engelli bireyler tarafından rahat kullanılabilir,
- Ekonomik olmalıdır.

ODTÜ TeknoKent Projesi

- Hareketli rampa sistemi
- Hareketli basamak sistemi (TBMM'de, üniversitelerde, belediyelerde, camilerde, apartmanlarda, tıp fakültesinde bulunmaktadır.)
- Yüksekliği ayarlanabilir kürsü tasarımı
- Tasarımlarda güvenlik önemli; bariyer sistemde otomatik olmalıdır.
- Ülkemizde üretilebilen özgün bir sistem
- Sosyal sorumluluk projesi
- İstihdamı sağlayan, ekonomi ve üretime katkı sağlayan bir sistem.

Erişilebilirlik Sorunu Nasıl Çözülür?

- Yaşam alanları ve erişilebilirlik kriterlerine uygun olarak yapılmalıdır.
- Mimarlar erişilebilirlik engelli bireylerin üniversiteye ya da iş ortamına başlamadan önce uygunluğu kontrol etmelidir. İhtiyaçlar önceden düşünülmelidir.
- Üniversitelerde engelli bireylerin mimari erişilebilirlik üst kurulu YÖK'e bağlı daire başkanlığı oluşturulabilir.
- Kontrolün sağlanması için **'Türkiye Engelsiz Erişim ve Yaşam Sistemleri Araştırma, Geliştirme ve**

Üretim Merkezi' kurulmalıdır.

- Bakanlıklar, yerel yönetimler, üniversiteler, STK'lar, mühendis, mimar ve ticaret odaları temsilcileri bağımsız olarak merkeze bağlı çalışmalıdırlar.
- Ülkemizde erişilebilirliği sağlayacak ve denetleyecek bir sistem üretilmesi gereklidir.

Grup 4: İstihdam

**Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Şule Badıllı Demirbaş, Uzm. Merve Ulus,
Öğr. Gör. Güzin Kaya Aytutuldu**

Raportör: Fzt. Deniz Aslan

İstihdama yönelik Ulusal ve uluslararası fırsatların farkında mıyız?

- AB projesi; engelli istihdamı projesi (workplace inclusion) (izmir) Ege Üniversitesi, aynı zamanda 9 Eylül Üniversitesiyle de ortak hareket halindeler. 6 ülkede (Avusturya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Finlandiya 283 şirkete ön görüşme yapılmış, istihdamla ilgili beklenti ve engelli farkındalıkları araştırılmış. Her ülkeye kendi dilinde ve alanında eğitimler verilmiş. 6 farklı modül uygulanmış, inovasyon destek modülü gibi. İş-kur, engelli destek fabrikası gibi kurumlara eğitimler düzenlenmiş ve geribildirimler ile geliştirilerek bir program oluşturulmuş.

İstihdama Yönelik Öğrencilerin Kaygıları

- Üniversitelerdeki engelli birimlerinde, kariyer destek merkezleri olması gerektiği, öğrencilerin yetenekleri hakkında uzmanlarla birlikte çalışılması gerektiği ifade edildi. Bu süreçte daha etkili, yetenekli ve başarılı öğrenci olarak yetişmesinde katkı sağlanabileceği söylendi.

(Belki bu konuda mezunlar derneğinden destek alınabileceği eklendi.)

- Engelli kamu personel sınavları, kendi meslekleri dışında iş yapmak zorunda kalıyorlar. Kendi mesleklerine hazır biçimde uygun birimlerde istihdam edilmesi öneriliyor.

- Staj yapılması gereken derslerde, engelli öğrenciler muaf tutuluyor. Bu tür etkinliklerde staj koşullarının öğrencilere uygun hale getirilmesi ve bireysel becerilerin de ayarlanması öneriliyor.

- 2012-ÖMSS Sınavı İle Yapılan Yerleştirme Sonuçlarına göre atanmış olan bireylerin iş yerlerinde çalışan tüm birim amirleri ile rahat iletişim kurup, kendilerini kolay bir şekilde ifade edebilmeleri sayesinde birden fazla üniversitede okumaya karar verebildikleri ifade edilmiştir. Tüm bu olumlu yönlerle beraber bireylerin iş yerlerinde erişebilirlik ve kurumların çalışan bireylerini daha iyi tanıyabilmeleri için danışman ihtiyacının karşılanması konularında ise zorluklar yaşayabildikleri rapor edilmiştir. Bu kapsamda iş koçluğu sistemi varlığının bireylerin durumuyla ilgili olarak sosyal ve mesleki bilgilendirilme yolu ile ihtiyaçlarının kontrol edilebileceği de vurgulanmıştır.

- Özel sektörde de kamuda da farkındalığın artmasının gerektiği, kurumdaki yetkililerin de bireyi dinlemesi gerektiği ifade edildi.

-Kişilerin becerilerine göre iş imkanı sunulması gerekmektedir.İş verenlerin bireylerin engelli oldukları için ödül ve ceza durumlarında ayrıca hassasiyet göstermemesi gerektiği belirtildi.

Sektörlerin engelli bireylerin istihdamına yönelik tutumu

- Rekabet piyasası ne kadar verim alırım? Ne kadar getirisi olur? Benim ne avantajım var diyor şirket? Engelli engelsiz bakmayın demiyor, karım nasıl etkilenir. O algıyı nasıl kıracağız? Yasal hakları, vergi teşvik nelerdir? Şirket açısından da bakılması gerektiği ve şirketin genelde karlılığı baktığı ifade edildi.
- Proje kapsamında şirketlerin algısı değiştirilmeye çalışılıyor. Karveyazarar olarak bir şeyin değişmeyeceğini uygulamaya başlanmış kısa videolarla gösterilmeye çalışılıyor. Örnek olarak pınar markası engelli birey istihdam edeceği zaman danışmaya başlamış hangi sistematik ile iş görüşmesi yapmalıyım? Şirketin arz etmesi gerekiyor, talep olması için. Şirketlerin bilmediği, bilinçlendirilmesinin gerektiği belirtildi.
- Proje kapsamında, iş verenlere üç dakikalık gibi kısa videolarla bilgilendirme sağlandığı ifade edildi.
- İş kurun yerleştirdiği fakat takibinin yapılmadığı, zorunda oldukları için evet çalıştırdıkları ama yeteneklerine göre uygun olup olmadığını bilerek çalıştırlarsa daha uygun olacağı ifade edildi.
- Japonya örneğinde sosyal odaklı olabilir ama burda daha çok kar açısından bakıldığı, ülkeye özgü olarak da incelenmesi gerektiği savunuldu. Engelli birey çalıştırmayı farkındalıkla yapmadıkları, vergi teşvik sayesinde yaptıkları belirtildi.
- ABD'de bir engellinin en az iki işte çalışabildiği, amacın yine kar, "makroekonomi politikası" olduğu eklendi.

Öğrencilerimize farklı staj imkanları sağlayabiliyor muyuz?

- Öğrenci Erasmus'a gitmek istediğinde, engelli öğrencilerine girilmesi gereken sınavlarda ek olarak 20 puan veriliyor, bu da erasmusa gitme ihtimalini yükseltiyor. Aynı zamanda (İzmir'deki proje kapsamında), öğrenciler videolar yoluyla bu imkana teşvik ediliyor.
- Kariyer günlerinde engelli öğrencilere, bireylere yönelik ayrı bir oturum oluyor. CV hazırlama süreci, iş görüşmesi konusunda ve aynı zamanda işe kabul edildikten sonraki süreçte destek olunuyor.
- Stajın dışında, engelli biriminin efektif olarak öğrencilerle iç içe olması gerekiyor.

Avrupa Birliği Projeleri Hakkında

- Avrupa birliğinin öncelik tanıdığı hususlar var. Örneğin engelli derneği eklendiğinde projenin kabul şansının arttığı ifade edildi.
- 2003 yılında Japonya'da mesleki rehabilitasyon kursu, korumalı iş yerlerinde ve açık pazarlarda çalışan engellileri gözlemledikleri bir süreçtir. 2006da yazılan korumalı iş yeri orda 1986 yılında yazıldığı ve hala Türkiye'de olmayan, üniversite olarak kariyer merkezlerini engelli kişiler için donanımlı kullanılmadığı söylendi. Eğitim aldıkları süreçte ek olarak bir takım eğitimler alması gerekebildiği, ve bu konuda kariyer merkezlerinin eksikliği olduğu düşünülüyor. Çok savaşmak zorunda kalmış Japonyanın, onlara ayak bağı olan kişileri ikinci plana atmış olduğu, ve çok sayıda engellisinin bulunduğu belirtildi.
- Yapmış olmak için başlatılan bir proje sonrasında başarı gelmeye başladığında, inanmaya başladıkları ve böylelikle belediyelerin çalışmaya başladığı söylendi.
- Türkiye'de bilinçlenme olduğu ama 65 yaş üstünün de dahil olduğu engelliğinin de arttığı vurgulandı.

- Batı toplumundaki insanın bağımsız olmak zorunda olduğu, bizde korumacılıkta, gereksiz bir fazlalık olduğu ve bunun da özgüven eksikliğini ortaya çıkardığı ifade edildi. Aslında motivasyon ile çok güzel işler yapılabildiği vurgulandı.

-Yaşar Holding Desteği; kendi ailesinde de otizmlili birey olduğundan farkındalıklarının çok yüksek olduğu, ama her şirket gibi kendilerinin de çekinceli davranabildikleri ifade edildi.

-Engelli istihdamında unutulmuş başka bir çalışma olarak, üniversitelerin tanıtım kılavuzlarında engellilerin ne kadar yapabileceği hakkında mesleki bilgilerin verilebileceği, fakat bunun çok iyi bir dille anlatılması gerektiği belirtildi. Sınıflandırma yapmanın da uygun olmayabileceği, iş ve bireyi birleştirmeye çalışırken, belki de o işin bir alanının kişi tarafından yapılabilir olduğunun ele alınması gerektiği söylendi. Her kişinin becerilerinin farklı olduğu, engeli olmadan da yeteneği yoksa yapamabileceği vurgulandı.

-Engellilerin de tanıtımlara gelmesinin ya da onların bulunmasının gerektiği ifade edildi.

-Engelli birey kavramının değiştirilmesi üzerinde düşünülmesi gerektiği söylendi. Yönetmeliğe göre engelli demek zorunda olduğu fakat gelen öğrencinin zihninde de gelmeden önce bir algı yarattığı, bunun sonucunda vazgeçebildiği ifade edildi. Farklı alanda insanların olmasının şirket açısından da bakmak için, ihtisatçının da olması gerektiği düşünüldü.

Grup 5: EÖDK Birimlerinin İşleyişi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Feryal Subaşı, Öğr. Gör. Zuhall Pek

Raportör: Fzt. Mehmet Alperen Pekdaş, Fzt. Aslı Yeral

1. EÖDK Birimlerine Bütçe ve Ödenek Ayrılması
2. Üniversitelerin EÖDK Birimleri için Bütçe Yapılandırmaları
3. EÖDK Koordinatörlüklerinin Yapısal Farklılıkları ve Standardizasyonu
4. EÖDK Koordinatörlerinin Görev Tanımı
5. EÖDK Birimlerine Öğrencilerin Aktif Katılımının Sağlanması
6. Birimlerde İşleyişe Ait Temel Sorunlar

- ✓ Sosyal & kültürel destekleme 84 yılında hizmete geçmiştir ve 2010 yılında engelli bireylerin takibi için sağlık kültür bakanlığına bağlanmıştır.
- ✓ Her üniversitede farklı bir işleyiş söz konusudur. Bu sebepten üretimsel anlamda kopukluklar ortaya çıkmaktadır.
- ✓ YÖK yönetmeliğinin maddeleri incelenmelidir diye düşünülmektedir.
- ✓ Engelli birimlerinin kalite standartları gözden geçirilmelidir.

- ✓ YÖK maddesi: Yüksek öğretim kurumları danışma ve koordinasyon yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmelik (madde 11 değişikliği): Yapılan çalışmaları oluşturmak ve geliştirmek doğrudan rektörlüğe bağlanmıştır. Çalışma usul ve esasları YÖK tarafından denetlenir. (11. Madde eklenmelidir.)?
- ✓ Düşünceler:
- ✓ SKS'ye bağlı olan üniversitelerin, yeni yönetmelikteki gibi rektörlüğe bağlı olması halinde bütçenin sağlanamayabileceği endişesi ortaya atıldı.
- ✓ Karar mercilerinin önüne geçebilecek bir madde olması durumunda işleyişin bir kişiye bağlı olmayacağı belirtildi. İş birliğinin daha etkin olmasının ve engelli birim koordinatörlerinin işin farkındalığına sahip, bilinç düzeyi fazla olan kişiler olmasının önemi vurgulandı.
- ✓ Rektörlüğe bağlı olmanın önemli olduğu fakat YÖK tarafından düzenli denetimlerin olması gerektiği savunuldu. Daha şeffaf bir çalışma ortamı ve kurumsallığın olmasının gerektiği ifade edildi. Sistem ile ilgili yapılacak olan iyileştirmelerin kurumsal bir alt yapı ile örneğin online bir sistem üzerinden, daha şeffaf olarak yapılması gerektiği savunuldu. YÖK'ün de bu yazışmaları ve iyileştirme basamaklarını denetlemesi gerektiği, böylelikle denetimin sağlanması kişisellikten çıkarak bir sistem tarafından gerçekleştirilmiş olacağı ifade edildi. Örneğin aslında var olan kalite kurulunun bu görevi yapabileceği, ve bu kurulun YÖK'e bağlı olması gerektiği söylendi. YÖK'ün sadece üst makamlar ile yani rektör ve rektör yardımcısı gibi kişilerle değil tüm koordinatörlerle birebir görüşmesi gerektiği ifade edildi. YÖK süreçlerinde koordinatörleriyle daha sıcak bir ilişkide olmaları gerektiği ve bu işin çok ciddi bir sorumluluk olduğu belirtildi.
- ✓ Üniversitelerin kurumsal olmamaları sebebiyle bireysellikten ve siyasi durumlardan fazlasıyla etkilenmekte oldukları ve bu durumun işleyiş açısından göz önünde bulundurulması gerektiği söylendi.
- ✓ 11. maddenin değişim süreci baştan sona incelendi ve 1 milyon bütçe sağlanması yönünde karar alındı fakat, 11. Maddenin işlevini yitirdiği görüldü. Bütçe konusundaki problemlerin devam ettiği ve çözüme kavuşturulamadığı sonucuna varıldı.
- ✓ Yalnızca tek odadan oluşan birimlerin mevcut olduğu ve materyal alınması taleplerine cevap verilmediği belirtildi. Sorunların bazı üniversitelerde daha büyük olduğu örneğin birimlerin öğrenci geldiğinde açık olmadığı ve öğrenciye gerekli destek sağlanamadığı eklendi. Üniversitelerin sadece bir tabeladan oluştuğu ofislerinin var olduğundan söz edildi.
- ✓ Bir tane engelli personelin görevlendirilmesi gerektiği, bu kişinin de idari personel olarak gayretli, hedefine ulaşmış biri olması gerektiği fikri öne sürüldü. Engelli birimlerinde kişilerin gönüllülük esasına dayalı çalışmasının gerektiği, yapılan toplantılara öğrencilerin sorunları ile ilgilenen ve dekan yardımcısı ve enstitü müdürü gibi bilgi ve yetki sahibi birinin gelmesi gerektiği ifade edildi. Her fakülte ve bölümde kaliteli bir hizmet ve sorun çözmek için temsilcilerin olması gerektiği eklendi.
- ✓ Yönetim kurulu grubunun daha düzenli toplanabilmesi, bu kurula yeterince idari personel alınması, ve belirli bir bütçe tayininin önceden planlanarak yapılması gerektiği belirtildi.
- ✓ Engelli birim koordinatörlerinin görev tanımlarının olması gerektiği söylendi. Üniversiteler sadece ofisi için bütçe talep etse de üniversitenin genelini ilgilendirecek bir oluşumda yeni bir şey geliştirilmesi için bu bütçenin kullanması önerildi.

- ✓ Ön yazışma süreçlerini SKS'nin daha yürütüyor denildiği fakat doğrudan rektörlüğe bağlı olmanın tam olarak gerçekleşmediği söylendi. Belki de YÖK ten bir yazı ile rektörlüğe bağlı olduğunun söylenmesi gerektiği önerildi.
- ✓ YÖK'ün her sene yıl sonunda faaliyet raporu istediği fakat bu raporların sonuçlarını ve geri bildirimlerini üniversitelere bildirmediği konuşuldu.
- ✓ Engelli öğrenci biriminin bütçeyi kullanacağı alanların tanımlanması gerektiği ifade edildi.
- ✓ Kalite birimi üniversitelerde yakın zamanda kurulduğu, engelli birimlerini biliyor musunuz veya tanıyor musunuz şeklinde anketler yapıldığı, ama kalite biriminden bu anketlerin sonuçları ve yapılma süreçleri hakkında yapabildiniz mi durum nedir ilerleyebiliyor musunuz diye sorulmadığı belirtildi. Hem akademik hem de idari personelin yönetimde bulunması gerektiği öne sürüldü.
- ✓ Engelli birimlerinin standardizasyonun gerektiği, o birimlerde engelli bir birey bulunması gerekli denildiği ama o bireylerin bu birimi de geliştirebiliyor olmasına da dikkat edilmesinin şart olduğu ifade edildi. Akademik ve idari birim yöneticisine bağlı olarak çalışmasının, işe gerekli enerjisini vermesinin ve iş yükünün az olası gerektiğinin altı çizildi. Fakültelerin ayrı ayrı birim için birim temsilcileriyle çalışması gerektiği ve bu birimin danışma kurulunda dekanların olması gerektiği fikri ortaya atıldı.
- ✓ Birimlerin kesin standardizasyonunun gerektiği, kişilerin görev tanımlamasının açıkça belirtilmesi gerektiği ve bir tek kişinin insiyatifinde olmaması gerektiği söylendi. Bu nedenle, görev tanımlamalarının net bir şekilde yapılmasının şart olduğu vurgulandı.
- ✓ Bütçe anlamında da üst makamlarla konuşarak kalem kalem belirli bir bütçe belirlenmesinin, maddede ihtiyaç durumunda ilgili birimlerden bütçe alınması gerektiği ifade edildi.
- ✓ Önceden bütçe ayarlanılarak örneğin erişilebilirliğe ne kadar bütçe ayarlamanın gerekli olduğunun kalem kalem önceden YÖK'e bildirilmesi gerektiği söylendi. Var olan bir alt yapı ile minimum nelere sahip olmalıyız diye ihtiyaç belirlemesi yapılması önerildi.
- ✓ Bütçelerin sadece yapı işlerinden alındığı, sağlığın kültüre bağlı çalıştığı söylendi. Ortalama bir bütçe talebi yapıldığında bazen yarı dönemde bütçe takviyesi istendiği, aile ve sosyal politikalardan yazılar geldiği, otopark metrekareleri ile ilgili yapı işlerinin yazıyı reddettiği söylendi. Yönerge çıkartılması talebinde bulunulması gerektiği ifade edildi.
- ✓ İş akışının çıkartılması gerektiği, koordinatörün görevinin kesin olarak belirtilmesi gerektiği tekrarlandı.
- ✓ Okullara gelip YÖK'ün standardizasyon yapması, okullardaki birimin hangi kuruma bağlı olduğunun denetlenmesi önerildi.
- ✓ YÖK maddesinin netleşmeye ihtiyacı oluğu, yönetmelik revizesine gidilmesi gerektiği söylendi. Engelli bireylerin ihtiyaçları neler, ne zaman yapılacak bu gibi çözümlenmekte zorluk yaşanan konuların çözülmesi gerektiği hatırlatıldı.
- ✓ Okullardaki birimlerin herkes tarafında görünür bir yerde olmasına dikkat edilmesi gerektiği vurgusu yapıldı.

- ✓ Öğrencilerin temsilcilerinin daha fazla söz sahibi olması ve aktif olması önerildi. Bu çalıştay ve toplantıların öğrencilerin birbirleri ile deneyim paylaşmasını kolaylaştırdığının ve daha sık yapılmasının önemli olduğunun üzerinde duruldu. Engelli öğrenci temsilcilerinin nasıl seçileceği noktasında da bir bilginin olmadığı, daha adaletli ve bu işi gönülden yapabilecek, farkındalık ve bilgi düzeyi yüksek öğrencilerin seçilmesi gerektiği ifade edildi.
- ✓ Birimin web sitelerinin erişilebilirlik veya güncel olmasının, daha fazla başvuru formlarının olmasının ve iletişim bilgileri eksikliklerinin tamamlanmasının gerekli olduğu belirtildi. Her engelli biriminin web sitesinin olması gerektiği vurgulandı. Farklı engelli gruplarından öğrenci temsilcisinin olabileceği eklendi.
- ✓ Öğrencilerle kampüsler farklı ise kampüs kampüs az sayıda öğrenci de gelse toplantıların yapılması gerektiği, bu toplantıların gelenekselleştirilerek belirli aralıklarla yapılması gerektiği belirtildi. Engelli birimi koordinatörlerinin bu toplantılar aracılığı ile geri bildirimleri toplamasının uygun olacağı söylendi.
- ✓ Üniversitelerin kendi öğrencileriyle minik çalıştaylar yapabileceği ve bu çalıştaylar gelenekselleşirse daha fazla katılımcıya ulaşılacağı ve daha fazla kişinin farkındalığının artacağı ifade edildi.
- ✓ Üniversitelere uygun çalışma koşulu YÖK tarafından verilmeli, bu birimlerde bireyleri bilinçlendirmek için akademisyen ve idari personel ve sekreter olarak en az 3 kişi olması gereklidir. Ayrıca YÖK tarafından kişilerin projeleri planlaması, geliştirmesi, sürdürmesi için 2 oda tahsil edilmesi gerekli olduğu uygun görüldü.
- ✓ Bölge toplantılarının yapılması ve bu toplantılarda iyi uygulama örneklerinin sunulması gerekli görüldü. Ayrıca paydaşların da görev alanlarını bilmelerinin gerektiği, WEBİNAR gibi web seminerlerinin düzenli olarak yapılması gerektiği, web erişilebilirliği olması gerektiği ve bununla ilgili fikir paylaşılması ve bilgi akışının sağlanması için üniversitelerin arasında bir düzen oluşturulmasının gerektiği söylendi.
- ✓ Farklı üniversitelerden kişiler çağırılarak, farklı engellerde olan kişilerin kaynaştırılması adına küçük panellerin düzenlenebileceği önerildi.
- ✓ YÖK'teki engelli öğrenci danışma komisyonunun çalıştaylarda bulunması ve çalıştaylardaki konulardan haberdar olarak sorunları öğrenerek bilgi sahibi olmasının şart olduğu öne sürüldü. Ayrıca ilgili SKT lerin de çalıştaylarda bulunması gerekli görüldü.
- ✓ Engelli birimlerinin standartlarının olması gerektiği, YÖK'ün tüm üniversiteleri tek tek gezmesinin mümkün olamayacağı için birimin sorumluluğunda olan bir kalite grubunun olması gerektiği ifade edildi.
- ✓ YÖK denetiminin tüm üniversitelere olmasının mümkün olmadığı, hizmete erişim, hizmet yönetimi ve geri bildirimler gibi konularda belirli kriterler olması gerektiği, bu konuları takip ederek mekanizmanın oluşturulmasının gerekli olduğu söylendi.
- ✓ Birimin içerisinde kalitenin de olmasının gerektiği, kalitecilerin birimin doğal üyesi olması gerektiği ifade edildi. Sürecin ne kadar işleyip işlemediğini denetleyen yönetim kurulundan ve danışmanlar

kurulundan bir kişinin neyi neden gerçekleştiremediği ile ilgili yönetmeliğe bir rapor sunması gerektiği söylendi.

- ✓ Geri bildirimin kalitenin en önemli hususlarından biri olduğu, kalite engelli biriminin senede bir defa iç denetim gibi değerlendirilip yönetime bildirilmesinin daha iyi olacağı belirtildi. Bu durumu da yine YÖK'e bildirmenin ve bu nedenle raporlamanın olmasının gerektiği vurgulandı. Temsilcilerin kalitenin içinde bulunmasının şart olup toplantılara katılım göstererek kalite ekibinin doğal üyesi olması gerektiği eklendi. Kalitenin içinde engelli biriminin olması gerektiği tekrarlandı.
- ✓ Engelli öğrenci birimleri için çalışma klavuzunun şart olduğu belirtildi.
- ✓ SORUNLAR: Özel beslenme ihtiyacı olan çölyak ve diyabeti olan öğrenciler için besin önerilerinin yapılması.

Sözel Sunumlar

Biruni Üniversitesi Engelli Öğrenciler Birimi: 2019-2020 Hedeflerimiz

Prof. Dr. Arzu Razak Özdinçler¹

¹Biruni Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi Ve Rehabilitasyon Bölümü

Biruni Üniversitesi, 27.02.2014 tarihinde kurulmuştur. Tamamı sağlık alanıyla ilgili 6 Fakülte ve 1 Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ile 2014-2015 eğitim öğretim yılı itibariyle akademik faaliyetlerine başlamıştır. İlk Lisans mezunlarını 2018 yılında vermiştir.

Biruni Üniversitesi'nde öğrenim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli akademik ortamın hazırlanmasını ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeler yapmak üzere, Biruni Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Direktörlüğü bünyesinde "Engelli Öğrenciler Biriminin" yapılanması 25.12.2018 tarihli senato kararı ile gerçekleştirildi.

Birimimiz Rektör yardımcımıza bağlı olarak çalışan 5 kişilik bir ekipten oluşmaktadır. Üniversitemizin toplam lisans öğrencisi sayısı 7349 'dur. Engelli öğrenci sayımız ise 16 kişidir .Cinsiyete bakıldığında 10 kadın,6 erkek, engel dağılımına göre 5 dil ve konuşma problemlili, 4 işitme engelli, 4 görme engelli, 3 fiziksel engelli, akademik birimlere göre 4 Sağlık Bilimleri Fakültesi, 4 Eğitim Fakültesi, 4 Meslek Yüksekokulu ve birer kişi de Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği ve Mühendislik Fakültemizdedir.

Durum değerlendirmesi yaptığımızda üniversitemizi seçen engelli öğrenci oranımızın %0.2 olduğunu gördük. Yeni kurulan birimimiz bu sayıyı arttırmak ve okumakta olan öğrencilerimize yönelik kolaylık sağlamak amacıyla 2019-2020 eğitim öğretim yılı için hedefler belirledi. Bunlar:

-Eylül 2019 da eğitime başlayacağımız yeni binamızın inşaat ve düzenlenme sürecinde "engelli dostu bina"tasarımı konusunda hazırlanan dökümanlar ilgili kişilere iletildi.

-Kütüphanemizde TS kullanımına uygun masalar, asansör ve sınıf kapılarına Braille alfabesi yazılması düşünüldü.

-2019 Eylül ayında eğitimin ilk haftasında oryantasyon planlandı.

- Hem Engellilikle ilgili hem de Engelli öğrencilerimize uygun hale getirilen dersler açarak ders çeşitliliğimizi arttırmak hedeflendi.

-Birimimizde Engellilik konusunda çalışmak isteyen gönüllü öğrencilere de yer vermeyi amaçladık.

-Sloganımız :FARKINDAYIZ ; BİRLİKTE BAŞARACAĞIZ.

Bir İnsan Hakkı Olarak Engellinin Çalışma Hakkı

Hasan Kaya – Engellinin İnsan Hakları Uzmanı

2011 Dünya Bankası'nın hazırlamış olduğu 'Dünya Engellilik Raporu', eğitim, sağlık, ekonomik, erişim gibi, birçok konuya dikkat çekmekte ve ayrımcılığa vurgu yapmaktadır. Rapor, engelli bireylerin , 'Daha az ekonomik katılım', 'Daha kötü sağlık', 'Daha düşük eğitim', 'Daha yüksek yoksulluk' gibi, yaşadıkları gerçeklere dikkat çekmekte ve 'Daha' kelimesini kullanarak sorunların altını güçlü bir ifade ile çizmektedir.

Ücretli çalışma yaşamının dışında kalan engelli bireyler, yoksulluk içerisinde yer almakta ve hayata eşit katılım konusunda sıkıntılar yaşamaktadır.

Çalışma Mevzuatında Engelliler

Çalışma hakkı uluslararası ve ulusal hukuk ile kabul edilen bir insan hakkıdır. BMEİHB madde 23, "1- Herkesin çalışma, işini özgürce seçme, adil ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır denmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (İLO) 1951 yılında kabul ettiği 100 no'lu "Eşit Ücret Sözleşmesi" başta olmak üzere, BMEİHB madde 23. 2. paragrafı, "Herkesin herhangi bir ayırım gözetilmeksizin eşit iş için eşit ücret hakkı vardır" diyerek, T.C Anayasa'sının madde 48. herkesin dilediği alanda çalışma ve sözleşme yapma hakkından, Madde 49. çalışma hakkından, madde 50. ücret adaletinden bahsetmektedir. Aynı zamanda "işini özgürce seçme" hakkından da bahsedilmektedir. BM ESKHS madde 6. "çalışma hakkı" başlığı altında benzer vurguyu yapmaktadır.

Hak Temelli İnsan Kaynakları Yönetimi

Engelliler genelde, hizmetli, çağrı elemanı, santral görevlisi gibi destek pozisyonlarında çalışmaktadırlar. "Engelli olmayan" çalışanlar ile "eşit iş" yapmalarına rağmen, pozisyonları "uzman"lık içermemesi nedeniyle daha düşük ücret ile çalışmaktadırlar.

Bu çerçevede, İş başvurularının ilan edilmesinden, mülakatlara ve işe alıma kadar geçen tüm süreçlerin ana aktörü rolünde bulunan İK çalışan ve yetkililerine büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. İnsan

kaynakları yaklaşımını “İnsan Hakları” bakışıyla bütünleştirebilmiş hak temelli bir yaklaşıma gereksinim vardır.

Anahtar Kelimeler: engelli hakları, insan kaynakları,

Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü Konumu, İşleyişi ve Kalite Standartlarına Uyum Sağlama Sürecinde Önerilen Model

Zuhal Pek¹

¹Marmara Üniversitesi – Yabancı Diller Yüksekokulu

Çalışmada, Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü'nün üniversitelerdeki hiyerarşik yapıdaki konumunun değerlendirmesi, mevcut yönetmelik gereğince işleyişinin analizinin yapılması, işleyişteki etkinlik ve verimliliği sağlamak amacıyla “Kalite Standartları”na uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır. Kalite, bir organizasyonun bütün çalışmalarında yer alan kalıcı bir fonksiyondur. Bir hizmet veya ürünün isteklerine uygunluk derecesidir. Sürekli iyileştirme/geliştirme odaklı çalışmaların yürütülmesi konusunda kalite standartları ile yönetim, organizasyona/kuruma sürekliliği sağlamada ve başarıya ulaşmada kaçınılmazdır. Kalite'yi “isteklere uygunluk” olarak tanımlamalıyız. Kalite Standartlarına uyum sağlama sürecinde model önerilmiştir.

Yükseköğretimde Suriyeli Özel Gereksinimli Üniversite Öğrencileri; Deneyimler ve Zorluklar

Resa Aydın¹, Nurcan Özgür Baklacioğlu², Kerem Apak Altıntop², Elçin İstif Elçi², Ilgın Aydınoglu¹

¹İstanbul Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi

²İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

İletişim: Resa Aydın, İstanbul Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Esnaf Hastanesi Poliklinikleri, Beyazıt, İstanbul

resaaydin@gmail.com, raydin@istanbul.edu.tr

Giriş ve amaç

Göç çalışmalarında engellilik kesişimsel bağlamda incelenebilir. Türkiye'deki Suriyeli gençlerin yükseköğretim sisteminde karşılaştıkları sorunlara, yetiyitimi ve/ya işlev kaybı yaşayanlarda farklı boyutlar eklenmektedir. Bu çalışmanın amacı Suriyeli özel gereksinimli gençlerin yükseköğretim süreçlerindeki deneyimlerini inceleyerek, karşılan zorlukları belirlemek ve göç bağlamında daha kapsayıcı bir ulusal yükseköğretim sistemi için önerilerde bulunmaktadır.

Yöntem

“Geleceği Geri Ver: Suriyeli öğrencilerin Türkiye'deki Yükseköğretim Sistemindeki Engellilik Temelli

Deneyimleri-(UDISES)" projesi dahilinde yürütülen bu çalışma, Avrupa Birliğinin HOPES-MADAD Fonu tarafından desteklenmektedir. Çalışmada İstanbul'dan başlayarak, yükseköğretim kurumlarında devam eden engellilik ve göç temelli deneyimler, uygulamalar ve sorunlar irdelenecektir. Arşiv bilgileri, gözlemler, kurum ziyaretleri, anketler, derinlemesine görüşmeler ve çalıştaylar yapılarak, niteliksel ve nicelikler veriler elde edilecektir.

Bulgular

Suriyeli gençlerin %4'ü Türkiye'deki yükseköğretim sistemi içinde yer almaktadır. Ürdün ve Lübnan'da yaşayan Suriyeli göçmenlerde engellilik oranı %22 olarak belirlenmiştir. Türkiye'deki Proje kapsamında yürütülen çalışmalarda, İstanbul'da iki panel ve bir çalıştay düzenlenerek, deneyimler ve uygulama örnekleri incelenmiştir. Engelli öğrencilerin, yükseköğretime başvuru ve kabul süreçleri, akademik ve sosyoekonomik destek ihtiyaçları ilgili kamu ve sivil toplum kurum ve kuruluşlarının temsilcileriyle birlikte tartışılmış ve proje kapsamında raporlanmıştır. Analiz sonuçları, öneriler ve iyi uygulama örnekleri Antep ve Urfa'da yapılacak seminerlerde paylaşılacaktır.

Sonuç

Suriyeli özel gereksinimli öğrenciler, gelecekteki uyum çalışmaları için "rol modeller" olarak hayati öneme sahiptirler. Bu gençlerin engellilik temelli deneyimlerinin paylaşılması, beklenti ve önerilerinin alınmasının ardından Türkiye'deki yükseköğretim sistemindeki akademik, sosyo-kültürel, idari, kurumsal ve yapısal düzenlemelerin özel gereksinimlere göre planlamasının önerilmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: uluslararası göç, engellilik, yükseköğretim

Mekânda Erişilebilirlik İncelemesi: Adnan Menderes Üniversitesi Merkez Kütüphanesi

Dr. Öğr. Üyesi Ceyhan Servi¹, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Bildiren¹

¹Adnan Menderes Üniversitesi - Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü

Bu çalışmada Adnan Menderes Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ne (ADÜMK) özel gereksinimli bireylerin erişilebilirliği incelenmiştir. Araştırmanın amacı yeni inşa edilen bir yapının inşa edilme sürecinde, özel gereksinimli bireylerin erişilebilirliğine ne derece dikkat edildiğine ilişkin bir inceleme yaparak, mevcut durumu ortaya çıkartmaktır.

Bu amaçla bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Durum çalışmaları, bir duruma ilişkin tüm etkenlerin bir bütün olarak ele alındığı araştırmalardır. Durum çalışmalarında elde edilen sonuç incelenen durumun etkilediği ve etkilendiği tüm etmenlerin bir bileşkesi olarak elde edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). ADÜMK'nın erişilebilirliği, YÖK tarafından oluşturulmuş olan "Mekânda Erişilebilirlik" kontrol listesi ve doğrudan gözlem yoluyla incelenmiştir.

Araştırma sonucu, ADÜMK'nın, iç mekân yapısının, katlar arası geçişlerin, iç mekânda bulunan kullanım

alanlarının özel gereksinimli bireylerin kullanımına uygun biçimde inşa edildiği ve binanın çevre düzenlemesinin erişilebilir olduğu görülmüştür. Bu anlamda fiziksel yetersizliği, görme ya da işitme yetersizliği olan bireylerin ADÜMK'ya rahat ulaşabildikleri, bina içerisinde hareket edebildikleri ve bina içerisinde bulunan materyallerden yararlanabildikleri görülmüştür. Öte yandan bireysel ve grup çalışma odalarının düzenlenmesi işitme yetersizliği bulunan bireylere uygun biçimde oluşturulmuş olmasına rağmen mekan içi kılavuz yolların eklenmesi ve çalışma odalarının kapı genişliklerinin artırılması ile görme yetersizliği ve fiziksel yetersizliği bulunan bireylerin de kullanımına uygun hale geleceği ve bu doğrultuda çalışma yapılması gerektiği görülmektedir.

Sonuç olarak yeni yapılan binaların planlanma aşamasında özel gereksinimli bireylerin erişilebilirlik bağlamında düşünüldüğünü görmek özel gereksinimli bireylere ilişkin farkındalığın oluştuğuna ilişkin bir kanıt olarak kabul edilebilir. Gerekli düzenlemelerin sistematik olarak kontrol edilmesi ile özel gereksinimli bireylere yönelik farkındalığın yapım sırasında ve sonrasında da devam ettirilebileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: yeni yapılar, mekânda erişilebilirlik

Bursa Nilüfer Özel Eğitim Meslek Lisesi Öğrencilerinin İşiten Topluluklar İçinde Gözlemlenen Sosyal Dışlanma Olgusu ve Farklı Çözüm Yaklaşımlarının Analizi

Sıdika PARLAK¹, İsmail Çevik²

¹Bursa Uludağ Üniversitesi EOB

²Bursa Nilüfer Özel Eğitim Meslek Lisesi

Sosyal dışlanma, toplumsal düzeyde yetersiz sosyal uyumu ve bütünleşmeyi ifade ederken, bireysel düzeyde ise toplumdaki sosyal aktivitelerde yer alma yetersizliği ile anlamlı sosyal ilişkiler kuramamayı kapsamaktadır. Bireylerin sahip oldukları "ortak kültür" ve özellikle ortak kültürü oluşturan unsurlardan "ortak dil" unsuru, bireyleri topluma entegre eden temel değerlerden biri olduğuna göre; bunu tersi bir durum olan "sosyal dışlanma" olgusu için de aynı derece önemlidir.

Bu çalışmanın amacı, on yılda (2006-2016 yılları arasında) Bursa Nilüfer Özel Eğitim Meslek Lisesinde öğrenci olan ve bu liseden Uludağ Üniversitesine geçen işitme engelli öğrencilerin işiten topluluklar içinde sistematik olarak gözlemlenen "sosyal dışlanma" olgusunun bulgularını ortaya koymak ve bu konuya çözüm olarak getirilen farklı yaklaşımları tartışmaktır.

Çalışmada veriler sistematik fiziksel/ psikolojik gözlem ve aile görüşmeleri yöntemi ile toplanmıştır. Lise ve üniversite eğitim dönemi ile kısıtlandığından on yıllık dönem verileri ile sınırlandırılmıştır. Gözlemlenen işitme engelli öğrencilerin işitme engel durumları en az % 40 olmasına rağmen farklıdır.

Sonuç olarak; gözlemlenen gruptaki işitme engelli öğrencilerin işitme kaybı dereceleri/ doğuştan/ sonradan olma durumu/ anne babanın sağır olması durumlarına bağlı olarak, işiten topluluklar içinde “sosyal dışlanma” olgusunu yaşama durumu ve derecesi farklılıklar göstermektedir. Özellikle doğuştan işitme engelli olan, işitme engelli anne babaya sahip olan, iletişimlerinde doğal olarak “işaret dilini” tercih eden bireylerin, işiten topluluklar içinde “sosyal dışlanma” olgusunu diğerlerinden daha fazla yaşadıkları saptanmıştır.

Eğitim ve sosyal politikalara şekil veren otoritelerin çalışmalarında katkı sağlayabilecek bir sonuç olarak; pek çok ülkede kabul edilen işitme engelli bireylerin “özel bir kültürü oluşturdıkları” yaklaşımı, bu kültür toplum tarafından kabul edilmedikçe “sosyal dışlanma olgusunu” yaşanacağı anlamına gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: engellilik, sosyal dışlanma

Süper Palsi Projesi

Benan Özko¹, Furkan Mut³, Buse Genç⁴, Alper Yıldız⁵, Simay Atıcı¹, Esra Göksu⁷, Gül Feride Akın⁸, Fzt. Sidar Gergin¹, Fzt.Nilüfer Büşra Vural¹, Canberk Furkan Karadeniz¹, Yersu Deniz⁶, Andaç Yekta Doğru⁶, Elif Tuğçe¹, Feride Bilir², Feryal Subaşı¹

¹ Yeditepe Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye

² RİBEM, İstanbul, Türkiye

³ ERICSSON, İstanbul, Türkiye

⁴ KATÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

⁵ KPMG İstanbul, Türkiye

⁶ SERÇEV Derneği, Ankara, Türkiye

⁷ Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi, Görsel İletişim ve Tasarım Bölümü, İstanbul, Türkiye

⁸ University of Teaching Hospital of Zambia, Afrika

Özet:

Giriş: Süper Palsi, engelli olmanın arkadaş olmaya engel olmadığını topluma anlatarak farkındalık oluşturmayı, üniversite gönüllüleri ve serebral palsili bireyler arasında arkadaşlık bağı kurmayı amaçlayan bir sosyal sorumluluk projesidir.

Amaç:

Toplumda serebral palsi farkındalığı yaratmak. Serebral palsiyi yaşayarak öğrenmek. Serebral palsili bireylere ve ailelerine destek vermek.

Yöntem: Başvurular www.superpalsi.com adresinden alınmaktadır. Sitedeki formların doldurulmasının ardından, başvuru yapan üniversite gönüllüleri fizyoterapistler tarafından serebral palsi farkındalığı adına verilen eğitimlere katılıp gönüllü olma hakkı kazanır. Eğitimlere katılmayan gönüllüler projeye kabul edilmez. Eğitimlerin ardından her 1 serebral palsili birey 4 üniversite gönüllüsüyle eşleştirilirler ve program planında yer alan sosyal etkinlik ve çalışmaları gerçekleştirirler.

Sonuçlar:

- 3) Proje kapsamında gönüllülere 'Gönüllük kavramı', 'Serebral Palsi nedir? , 'Dünyadaki Gönüllük Faaliyetleri' başlıklı eğitimler Yeditepe Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.
- 4) 'Süper Oryantasyon' etkinliği ile serebral palsili bireyler ve aileleri üniversiteye davet edilmiş, gönüllüler ve proje yönetimi ile tanıştırılarak proje işleyişi ve planı hakkında bilgi sahibi olmuşlardır.
- 4) Eşleştirilen gönüllüler ve serebral palsili bireyler sosyal aktiviteler gerçekleştirmişlerdir.
- 4) Maltepe Belediyesi tarafından düzenlenen '6. Uluslararası Uçurtma Şenliğine' proje olarak toplu şekilde katılım sağlanmıştır.
- 5) 'Pelerin Teslim Töreni' gerçekleştirilmiştir.
- 6) Süper Palsi Ankara ayağı 'SERÇEV' derneği tarafından devam etmektedir.
- 2) Yeni dönem çalışmaları Yeditepe Üniversitesi önderliğinde devam edecektir.

Tartışma: Süper Palsi 'Haydi Oyuna Otizm' projesinden ilham alınarak tasarlanmıştır. Süper Palsi Projesi şu anda Türkiye'de 2 farklı ilde devam etmektedir. Projenin hedefleri; projeyi sosyal bir girişim haline getirmek, daha fazla serebral palsili bireye ulaşmaktır.

Yeditepe Üniversitesi

İnönü Mahallesi Kayışdağı Caddesi 326A 26 Ağustos Yerleşimi
34755 Ataşehir / İstanbul

info@yeditepe.edu.tr
T. 90 216 578 00 00
F. 90 216 578 02 99

Yeditepe Üniversitesi Diş Hastanesi

Caddebostan Mahallesi Bağdat Caddesi No:238
34728 Kadıköy / İstanbul

infodis@yeditepe.edu.tr
T. 444 9 347
F. 90 216 363 62 11

Yeditepe Üniversitesi Koşuyolu Hastanesi

Koşuyolu Mahallesi Koşuyolu Caddesi No: 168
34718 Kadıköy / İstanbul

infohastane@yeditepe.edu.tr
T. 90 216 578 50 00
F. 90 216 578 50 99

Yeditepe Üniversitesi Kozyatağı Hastanesi

İçerenköy Mahallesi Hastahane Sok. 4,4/1
34752 Ataşehir / İstanbul

infohastane@yeditepe.edu.tr
T. 90 216 578 40 00
F. 90 216 469 37 96

 Yeditepeuniversitesi

 YeditepeUni

 Yeditepe Üniversitesi

 Yeditepeuniversitesi

 Yeditepe Üniversitesi

yeditepe.edu.tr